

L'Es

REVISTA DE LLETRES

HIVERN / 2009 / NÚM. 53 / 1€

DOSSIER:
400 ANYS DELS MORISCOS

ENTREVISTES:
MIKKEL BIRKEGAARD
LLORENÇ GIMÉNEZ

PERFIL: HERTA MÜLLER

REPORTATGES:
'L'ABELLEROL MORT'
'EL MUSEU DE LA INNOCÈNCIA'

EXTRACTE:
'MIRAMAR'

edicions
bromera

S U M A R I

3 OPINIÓ

JO T'ABSOLC, EGO

MANUEL BAIXAULI

4

L'OPINIÓ DE LA CRÍTICA

5 PERFIL

HERTA MÜLLER

MARTA RAMONEDA I MOLINS

6

FLAIXOS

9

AMB L'AIRE D'UN CONTE ANTIC

NÚRIA CADENES

10 ENTREVISTA

MIKKEL BIRKEGAARD

CAROL BORRÀS

12 EXTRACTE

'MIRAMAR'

13 QÜESTIONARI

LLORENÇ GIMÉNEZ

ANDREA R. LLUCH

DOSSIER

400 ANYS DELS MORISCOS

15

«SEMPRE MOROS»

JOAN F. MIRA

16

LA «SOLUCIÓ» FINAL

JULI CAPILLA

17

UNA CAPSA PLENA DE PERSONATGES MORISCOS

AMANDA GASCÓ

20 REPORTATGE

ORHAN PAMUK EXPOSA LA MEMÒRIA DE L'AMOR EN EL SEU PARTICULAR MUSEU

MATILDE V. ALSINA

22 QUADERNS D'ANIMACIÓ LECTORA

PHILIP PULLMAN: ELS BONS RELATS QUE FACILITEN LA LECTURA

MIQUEL RAYÓ

24 QUADERNS D'ANIMACIÓ LECTORA

CONTAGIEM LA LECTURA? LLEGIR, UNA ACTIVITAT FAMILIAR EDUCATIVA

25

RESSENYES

28 REPORTATGE

PREMIS LITERARIS CIUTAT D'ALZIRA 2009

29

NOTÍCIES

30 EL RETROVISOR

ADOLESCENT EN TEMPS DE FOSCOR

MARC BORRÀS

PORTADA: HERTA MÜLLER.

FOTOGRAFIA: ©BETTINAFLITNER.DE

UN NOBEL PER A
CREUAR UN RIU

JOSEP ANTONI FLUIXÀ

L'adquisició per part d'Edicions Bromera dels drets de publicació en la nostra llengua de l'obra de Herta Müller, l'escriptora recentment distingida amb el Premi Nobel de Literatura 2009, és, sens dubte, una notícia important. Sobretot, perquè significa la presència competitiva d'una editorial valenciana en el panorama general de l'edició en català i perquè fa visible, com una mena de punta d'iceberg, la vitalitat i la professionalitat d'unes empreses editorials –i ací inclouríem Tres i Quatre, Tàndem, Tabarca, Bullent, Perifèric i Brosquil, entre altres– que, amb esforç, han creat i han portat endavant, des de fa anys, una producció literària, amb bons autors i bones obres, que mereix ser coneguda més enllà d'uns límits administratius o comunitaris, més o menys, reals o ficticis.

A més, es tracta d'una notícia que posa de manifest la voluntat d'incidir en un mercat literari unitari, perquè des de València no es renuncia a captar lectors de Catalunya o de les Balears. De fet, és injust el lament expressat per alguns *falsos predicadors* de la unitat cultural que atribueix la fragmentació actual del mercat en català a l'existència de les editorials valencianes. Com si aquestes en tingueren la culpa! Quan la veritat és que abans tampoc no hi havia cap mercat unitari per la senzilla raó que no hi havia un nombre de lectors significatius en valencià al nostre País i els pocs que hi havia llegien llibres publicats a Catalunya perquè no n'hi havia de valencians. Per contra, amb el canvi democràtic i la creació de les editorials valencianes, que s'aprofiten de la introducció de la nostra llengua en el sistema educatiu, la situació canvià i s'ha format un autèntic mercat autòcton inexistent amb anterioritat, però que, treballat amb intel·ligència i professionalitat, pot convergir en la formació d'uns lectors coneixedors de la producció literària de la totalitat dels nostres territoris.

D'altra banda, l'existència d'aquest espai comú no és incompatible amb la pràctica d'unes simpaties entre els lectors i els autors d'una mateixa comunitat. Fins i tot, hi ha la responsabilitat de potenciar, en primer lloc, els autors de *casa*, però això no exclou la necessitat de sentir com a propis també els escriptors més destacats de les altres cultures. És el que fan els hispànics amb els escriptors de cadascun dels seus països, o d'una banda i de l'altra de l'oceà. O els escriptors i els lectors d'anglès, francès o portuguès... Però a nosaltres només ens separa un tros de mar bastant menut en comparació i un riu, el Sénia, i, en aquest sentit, la publicació de l'obra de Herta Müller, com la d'altres autors estrangers, pot servir perquè els catalans i els illencs coneguen, per exemple, la col·lecció «L'Eclèctica» i l'existència d'obres i autors valencians com *L'abellerol mort*, de Vicent Josep Escartí, o *Lennon i Anna*, de Vicent Borràs, per citar les últimes novetats. O la publicació de *Vida i final dels moriscos valencians*, de Joan Francesc Mira. Si és així, amb la Nobel, s'haurà aconseguit també un pont per a creuar un riu o per a llançar la *bromera* de les nostres costes a l'altra banda d'un mar ben nostre.

JO T'ABSOLC, EGO

MANUEL BAIXAULI

RAS I CURT: ELS ESCRIPTORS –EN GENERAL, ELS ARTISTES– SOM INDIVIDUS PRESUMITS, CREGUTS, ARROGANTS... RIDÍCULS, BEN SOVINT. CREMEM EL TEMPS I L'ENERGIA RECLAMANT L'ATENCIÓ DELS ALTRES, MALEÏM LA INCULTURA, LA INSENSIBILITAT I EL MAL GUST DE QUI ENS IGNORA, I QUAN,

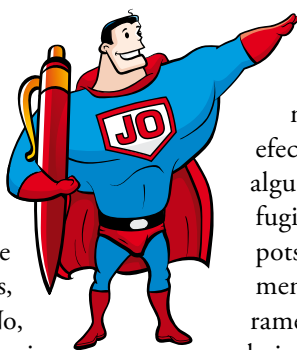

PEL MOTIU QUE SIGA, SE'NS FA CAS, EN COMPTES D'AGRAIR-HO CANINAMENT, ADOPTEM ACTITUDS PERDONAVIDES, QUAN NO ENS LLANCEM DIRECTAMENT A PONTIFICAR SOBRE LA SITUACIÓ DEL MÓN I SOBRE LES EVIDENTS SOLUCIONS A TOTS, ABSOLUTAMENT TOTS, ELS PROBLEMES.

Aquest desig excessiu de figurar provoca les inevitables colzades o travetes o –diguem-ho clar– punyalades entre els mateixos autors, car l'enquadrament de la foto on anhelem eixir és minso, i els candidats, infinits. No passa el mateix, és clar, amb els militars, ni amb els polítics, ni amb les falleres majors, ni amb els directius de futbol, ni amb els empresaris, ni amb els periodistes, ni amb els metges, ni amb els pilots d'avió, ni... No, la resta del món n'està exempta, d'aquesta tara, i el qui ho fa ho fa, exclusivament, amb intencions altruistes, sacrificant-se en benefici de la humanitat. Els escriptors –els artistes en general–, conscients del vergonyós defecte, intentem camuflar-lo, però qualsevol observador agut hi filarà l'artifici. En tots els papers que he llegit sobre el pintor Antonio López, per exemple, se'l qualifica d'humil. Tothom ens dona pel sac amb la humilitat d'Antoñito López. La humilitat d'Antonio López és tan famosa com la seua pintura. Ell mateix sembla, per l'aspecte que té i per com vist, un adroguer de poble, i no el que se suposa que és, avui dia, un artista. Ara bé, el dia que –amb raó o sense– Antoñito considerà que al Museu Reina Sofia no es feia justícia a la importància de la seua obra, penjà, indignat, la humilitat a l'armari, i es llançà de ple, garrot en mà, a esvalotar el galliner de les arts plàstiques. Som així, no ho podem evitar.

UN ARTISTA SENSE EGO?

Ho deia fa poc l'editor J. Herralde: «Un artista sense ego no seria ar-

tista. És inevitable que tinga un ego sobre-dimensionat. Hi ha gent que ho porta amb més *savoir faire* i altres més ostentament». En efecte, hi ha moltes maneres de gestionar la tara, alguns perden el cul per traure el cap, ni que siga fugisserament, als mitjans de comunicació; altres, potser més vanitosos encara, es neguen rotundament a aparèixer-hi. Més vanitosos, dic, car segurament ho fan perquè no accepten compartir regles de joc amb els seus impertinents col·legues, o perquè estan convençuts que aquesta aparició no farà mai justícia a l'alt concepte que tenen d'ells mateixos. El que costa de trobar és l'artista a qui tant fa aparèixer al candel·ler com no, precisament perquè no en dóna importància. Però no ens acarnissem amb els pobres creadors. Agafem-ho amb ironia, riguem-ne tots plegats, d'ells, de nosaltres mateixos, però també dels altruistes i sacrificats militars, polítics, falleres majors, directius de futbol, empresaris, etc. A més, com diu Herralde (també altruista i sacrificat), no hi ha remei: sense vanitat no hi hauria artistes. L'ego és imprescindible. Darrere la *Divina comèdia*, darrere la Capella Sixtina, darrere l'*Ulisses*, el *Ciudadà Kane* o *La passió*

segons sant Mateu, hi ha un ego que reclama atenció. Diré més: darrere de cadascun dels cims i avenços de totes les rames del coneixement humà –i, ai las!, de les pitjors ignomínies i massacres–, hi ha l'ego espentant. Sense ego, l'ésser humà protagonitzaria la vida amb un entusiasme de vegetal.

**No hi ha remei:
sense vanitat
no hi hauria artistes.
L'ego és
imprescindible**

REVISTA DE LLETRES

53

HIVERN

2009

L'ILLA ÉS UNA PUBLICACIÓ D'EDICIONS BROMERA,
COORDINADA PER JOSEP A. FLUIXÀ I DIRIGIDA PER
JOAN CARLES GIRBÉS.

CONSELL DE REDACCIÓ: MARTA ESTRELLES, CAROL
BORRÀS I MARIA VILLALBA
CONSELL ASSESSOR: PASQUAL ALAPONT, JOSEP
BALLESTER, JEREMIES BARBERÀ, SALVADOR BATALLER,
ISIDRE CRESPO, JOSEP GREGORI, VÍCTOR A. OROVAL,
JOSEP PALÀCIOS, ENRIC SALOM I ENRIC SÒRIA
CORRECCIÓ LINGÜÍSTICA: JULI JORDÀ, DAVID MORELL I
BEGONYA SOLER
DISSENY GRÀFIC: ENRIC SOLBES
MAQUETACIÓ: CARLES BARRIOS, EVA BUENO,
SUSANA FRAGUAS, PERE FUSTER,
DANI ROSELLÓ I XAVIER TORTOSA

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ: APARTAT DE CORREUS 147,
46600 ALZIRA (RIBERA ALTA), TELÈFON 962 402 254
WWW.BROMERA.COM
ILLA@BROMERA.COM
CONTRACTACIÓ DE PUBLICITAT: comercial@bromera.com

IMPRESSIÓ: BORMAC
TIRADA: 41.000 EXEMPLARS

AMB LA COL·LABORACIÓ DE:
Generalitat de Catalunya
Institut Català
de les Indústries Culturals

ISSN: 1134-8666 / DL: V-166-1990 / PVP: 1 €

L'ILLA NO S'IDENTIFICA NECESSÀRIAMENT AMB ELS
ARTICLES DELS SEUS COL·LABORADORS, NI ELS
TORNA ELS ORIGINALS NO SOL·LICITATS. L'ILLA
AUTORITZA LA REPRODUCCIÓ DELS SEUS ARTICLES SI
SE'N FA ESMENT DE LA PROCEDÈNCIA.

L'opinió de la crítica

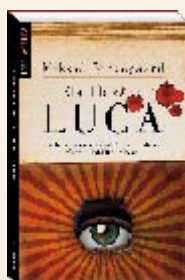

«Pamuk torna a la novel·la amb un vigor narratiu tremendament saludable, i demostra així que la seua capacitat per a la ficció és colossal i que la seua força per a traslladar-la a històries genials és de genis.»

JAVIER GARCÍA RECIO. *Diari de Mallorca*
novembre de 2009

«Una veu amb molt de nervi, un sentit de l'humor molt negre i uns llampecs d'intel·ligència que ofereixen molt bones estones al lector. Entreteniment honest i lectura addictiva, amb permís de Stieg Larsson. Diverteix amb ímpetu salvatge.»

LLÀTZER MOIX. *La Vanguardia*
setembre de 2009

«D'estil àgil, en el solc de la nova novel·la nòrdica [...] reuneix les dues facetes que una bona lectura ha de tenir: una trama que atrapa des de les primeres pàgines i una reflexió sobre la literatura [...] de la mà d'un autor que es revela com un nou mestre del gènere.»

El País
octubre de 2009

«Especialista del relat, com ja va demostrar en *Sala d'espera*, Vicent Borràs posa la figura de John Lennon en la trajectòria vital dels diferents personatges [...]. Un merescut XXVI Premi Ciutat de València.»

El País
novembre de 2009

«Aporta al corrent fantàstic un bufet d'originalitat que s'agraeix [...]. Una novel·la de paràmetres clàssics renovats amb què evadir-se pels aires.»

CARMEN BLÁZQUEZ. *El Mundo*
setembre de 2009

«Conté el registre literari més potent de Cornelia Funke, amb un equilibri entre una història que apassioni els lectors i un nivell de reflexió que els obri la possibilitat d'anar més enllà [...]. És d'aquells que, irremeiablement i per sort, creen addicció lectora.»

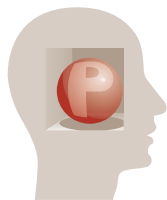
ANDREU SOTORRA. *Avui*
octubre de 2009

HERTA MÜLLER

MARTA RAMONEDA I MOLINS

ERA IMPOSSIBLE LLEGIR EN CATALÀ L'OBRA DE HERTA MÜLLER, PREMI NOBEL DE LITERATURA 2009, PERÒ EDICIONS BROMERA OBRE ARA AQUESTA POSSIBILITAT PER ALS LECTORS. QUAN RECULLI EL GUARDÓ DE L'ACADÈMIA SUECA, EL 10 DE DESEMBRE, TROBAREM JA A LES LLIBRERIES *L'HOME ÉS UN GRAN FAISÀ EN EL MÓN* I *LA BÈSTIA DEL COR*; MENTRE QUE CAP A LA

PRIMAVERA HI ARRIBARAN TAMBÉ *EN TERRES BAIXES* I *ATEMSCHAUKELE*, L'OBRA MÉS RECENT DE L'AUTORA. CAL AGRAIR LA FEINA DE LES PERSONES QUE EN FAN LES TRADUCCIONS, PERQUÈ ENTRE MANS TENEN UNA TASCA BEN DIFÍCIL I ALHORA MERAVELLOSA, I ELS LECTORS ELS DEUREM –NI MÉS NI MENYS– LA POSSIBILITAT DE LA LECTURA.

Després d'haver llegit tantes pàgines amb entrevistes i referències a Herta Müller com a guanyadora del Premi Nobel, semblava que poca cosa s'hi podria afegir, però ben pensat, me n'he adonat que no és ben bé així: el que vaig sentir i comprendre quan fa uns quants anys llegia el que s'anava publicant de Herta Müller encara ressona dins la meua biblioteca interior. Per tant, d'això en puc parlar.

Com a primera aproximació per a entendre l'obra de Herta Müller, hem de saber que aquesta autora va néixer el 1953 a Romania, concretament a Nitchidorf, una població situada a la zona suàbia amb moltes famílies de parla alemanya. Els estudis universitaris de filologia, els va cursar a Timisoara, però la seva implicació en la lluita a favor de la llibertat no feia cap gràcia a la dictadura de l'època i finalment va optar per marxar del país i anar-se'n a viure a Berlín, on resideix actualment. La seva dèria primordial podríem dir que és escriure, perquè és aquesta la manera que ella ha trobat d'intentar mostrar el que passa i el que li passa. Menuda i reconcentrada, encomana paraula a paraula l'ansia de llibertat.

UNA AUTORA COMPROMESA DES DE L'EXILI

Pel que fa a la seva obra, Müller ha publicat 22 llibres entre novel·les, poesia i assaig, i ha estat guardonada amb alguns dels premis més importants d'Alemanya, com ara el Kleist, el

© Carl Hanser Verlag

Amb Müller ja són cinc els Nobel que trobem al catàleg de Bromera.

Würth, l'Aspekte i el Joseph Breitbach. És coneguda pels seus relats sobre les dures condicions de vida a Romania sota el règim comunista de Ceausescu, i el seu tema principal és com la dictadura deteriora i trenca qualsevol relació humana. Quan agafes un dels llibres de Müller –no ens enganyem–, la primera impressió és més aviat d'estranyesa, de no saber del tot què ens diu. Però, alhora, sense adonar-nos-en, alguna cosa ens empeny a seguir la

lectura. La prosa extremadament poètica ens fa seguir, i les paraules mateixes fan aparèixer el sentit: una rere l'altra van donant forma a les figures que compondran el teixit final. Paraules que enfilen frases contundents, sense retòriques. Frases curtes que en la seva nua condensen l'amplitud del significat. En cada paràgraf es concentra allò que amb la nostra lectura acabarà en explosió. És així com seguir llegint esdevé un requeriment ineludible.

HISTÒRIES SOBRE EL NEGUIT HUMÀ

La recreació d'entorns asfixiants, de la degradació de les relacions personals, de la misèria de tantes famílies i de la desesperança diària són expressats, llibre a llibre, amb una duresa profundament poètica i amb tocs onírics extremadament arrelats a l'experiència personal. La brutalitat que apareix tant si se'n relacionen escenes de la vida urbana com en episodis de la vida rural, no enfoca altra cosa que el tèrbol neguit amb què l'home queda instal·lat en aquesta vida. D'això ens parla Herta Müller: del neguit humà que pot decantar-se cap a la humiliació, la distorsió i el deliri; o pot decantar-se cap a l'expansió i engrandiment de la qualitat humana.

**Menuda
i reconcentrada,
encomana paraula a
paraula l'ansia
de llibertat**

L'HOME ÉS UN GRAN FAISÀ EN EL MÓN. HERTA

MÜLLER. TRAD. DE RAMON MONTON.

BROMERA, 2009.

LA BÈSTIA DEL COR. HERTA MÜLLER. TRAD. DE

JOSEP FRANCO I LAURA ALMIÑANA. BROMERA, 2009.

Dubtes?

L'expectació al voltant del llibre electrònic és tan gran que, com alguns pronostiquen, el regal estrella del Nadal de 2009 serà l'*e-reader* per a llegir *e-books*?

Per què en època de crisi els governs (des dels locals fins als estatals) estalvien sovint retallant les partides dedicades a la cultura? I la crisi, no és de vegades la coartada perfecta per a eliminar ajudes «molestes»?

La proliferació de blocs que parlen de literatura i ressenyen llibres serà proporcional a la reducció del paper que hi dediquen els periòdics tradicionals? Per què tants periodistes culturals coincideixen a destacar la lluita pel paper com un dels seus problemes quotidians?

«Per què [els escriptors] vivim aquesta situació impossible d'haver de "vendre" desenes de milers d'exemplars (en un país de tirades minúscules) o, d'una altra manera, veure'ns obligats a tenir treballs alimentaris per a poder sobreviure?»

ANDRÉS IBÁÑEZ
ABC

«Les novel·les no admeten herois, s'han refugiat tots en els *best-sellers*.»

LUIS LANDERO
EL PAÍS

«La vertadera independència per a un editor és fer el catàleg com vulgui. [...] Sense amor no et pots dedicar a això.»

OFELIA GRANDE
EL PERIÓDICO

«Si diuen que estic boig, pot ser o que ho estic de veritat, o que estic obrint un nou camí.»

CARLOS MARCOS
EL PAÍS

Memòria de peix

JOSEP FRANCO

Des de l'expulsió dels moriscos valencians, que eren l'única esperança dels països en un temps de crisis contínues, la nostra història no ha tornat a conèixer una època tan gloriosa com la del segle XV, quan els cristians, els musulmans i els jueus, a pesar de les diferències, conviuen en una harmonia més aparent que real, però foren capaços de convertir-se en l'avantguarda del món conegut.

El País Valencià contemporani s'assembla bastant al Regne de València del Segle d'Or: hi ha valencians d'arrels profundes, valencians que vingueren de terres veïnes i que han volgut, o no, assumir la nostra idiosincràsia i, sovint, la nostra llengua, i valencians més nous, que han vingut de molt lluny i encara no saben amb quina carta quedar-se. Si tots els valencians tinguérem consciència de qui som —això que, ara, en diuen «memòria històrica»—, intentaríem posar-nos d'acord i, sense renunciar a les nostres identitats, pactaríem una acció conjunta per a tractar de superar amb dignitat els mals temps que ens obliguen a viure. Però, segons tots els indicis, o tots els símptomes, la societat valenciana té memòria de peix: oblidat les conseqüències de tots els desastres anteriors, torna a consentir que vinguin de fora a dir-nos què hem de fer pel nostre bé i permet que li arrebassen l'única esperança de millorar: la minoria que encara se sent orgullosa de ser valenciana i que, cada dia, consolida amb el seu esforç els fonaments del País Valencià.

Només una societat amb memòria de peix és capaç d'oblidar les ofenses antigues i les que li acaben de fer; només una societat malalta és capaç de menysprear una minoria tan valuosa com nosaltres, de fer com els nobles decadents del segle XVII, que prescindiren dels moriscos que els omplien les butxaques i el rebost.

Congrés sobre Eiximenis

En ocasió dels 600 anys de la mort de Francesc Eiximenis, s'ha celebrat en la Universitat de Girona el primer congrés internacional dedicat monogràficament a l'estudi de la vida i de l'obra d'aquest escriptor franciscà. El seu pensament polític, les observacions sociològiques, les anotacions profètiques en obres com *Lo Crestià*, del qual forma part *Regiment de la cosa pública*, converteixen Eiximenis en un autor del màxim interès.

Immersió en la literatura àrab

L'Institut Europeu de la Mediterrània ha publicat *La mar de llibres per endinsar-se en el món àrab*, una guia de lectura amb les principals obres sobre el món àrab i islàmic en la nostra llengua. Hi trobem les traduccions d'autors com Naguib Mahfuz o Mohamed Xukri, de clàssics com *Sindbad el Mariner* i títols fets des d'ací que, com *La narradora del desert* de Josep Antoni Fluixà, tenen relació amb la cultura àrab. La guia es pot baixar gratuïtament en PDF des de www.iemed.org.

El Nook i el Vook

En la cursa per inventar la tecnologia successora del llibre tradicional, arriben opcions interessants. D'una banda, el Nook (www.nook.com) revoluciona el mercat afegint a la pantalla principal de tinta electrònica una altra de més xicoteta, tàtil i a color que facilita la navegació pel menú. A més, incorpora la possibilitat de prestar llibres a amics. De la seua banda, el Vook (www.vook.com) afig al text electrònic pel·lícules de vídeo per a baixar al portàtil o a l'iPhone accessibles amb un sol clic.

Aniversari de Francesc de Borja

El 2010 se celebra el 500 aniversari del naixement de Francesc de Borja, una efemèride que ens convida a aprofundir en la vida d'aquest personatge la dimensió del qual ultrapassa la del duc de Gandia i sant patró de la ciutat. El llibre de gran format *Francesc de Borja. Sant i duc de Gandia* ens acosta la figura d'aquest descendent del papa Alexandre IV a través de les representacions iconogràfiques que es conserven, així com de la seua biografia i la història de la seua nissaga.

El llibre de La Marató

El llibre de la 18a edició de La Marató de TV3, dedicada a les malalties minoritàries, ha arribat a les llibreries coeditat per Angle, Bromera i Cossetània, i també està disponible en format electrònic a Edi.cat. Publicat per col·laborar amb la recaptació de fons de La Marató, està format pels relats de Manuel Baixauli, Lolita Bosch, Esperança Camps, Andreu Martín, Quim Monzó, Màrius Serra, Jordi Sierra i Fabra, Rafael Vallbona i Eloi Vila, que han prestat la seua creativitat a la causa.

Punt de Mira

La nova secció Punt de Mira, dins del web oficial de l'autor (www.joanfmira.info), posa a l'abast del gran públic tots els articles publicats per aquest intel·lectual valencià des del final de 2008 en *l'Avui*, *El País* i *El Temps*. En total, un centenar de petits assajos –als quals aniran sumant-se'n d'altres– on podem descobrir el Mira articulista que concep aquestes col·laboracions periodístiques com assajos en miniatura, acurades reflexions sobre el món que ens envolta.

Flaixos

Premi Nacional de Comunicació

El diari *El Punt* ha estat guardonat en l'apartat de premsa dels Premis Nacionals de Comunicació que concedeix la Generalitat de Catalunya i dota amb 12.000 €. El jurat ha apuntat la informació de proximitat, el foment de l'ús social de la llengua i la contribució a la vertebració del territori. Aquest premi coincideix amb la desaparició de l'edició en paper del País Valencià,

que no obstant això, ara es pot consultar puntualment des de la web www.elpunt.cat.

Creuallibres

L'Associació Tirant lo Blanc –amb la Universitat de València, la Fundació Bromera i l'Associació d'Editors del País Valencià– ha posat en marxa Creuallibres, una iniciativa que combina el fenomen *bookcrossing* amb el club de lectura per a llibres en valencià. Una vegada registrats a través del portal www.creuallibres.com, els usuaris poden consultar la biblioteca de llibres disponibles i reservar els títols que els interessin, així com cedir-ne de nous.

Compartir llibres

Què Llegeixes? és un fòrum sobre llibres amb unes premisses bàsiques: llibertat per a parlar de tota mena de títols i sobre qualsevol qüestió al voltant de la literatura, crear una biblioteca pròpia i conjunta, jugar i divertir-se a través dels llibres i la lectura, i, sobretot, ajudar a la recomanació de llibres entre lectors i deixar de banda la crítica. Aquesta iniciativa ja té nombrosos seguidors fidels, així que et convidem a unir-te al fòrum a través del web www.quellegeixes.cat i compartir les teues lectures.

Dona i literatura

El centre Dona i Literatura (www.ub.es/cdona), creat per la Universitat de Barcelona, impulsa tota mena d'activitats per a analitzar, reivindicar i promocionar el paper de les dones en l'àmbit literari. Hi trobareu novetats bibliogràfiques, investigacions, conferències, cursos i la publicació especialitzada *Lectora*, així com enllaços d'interés.

Dades

La Biblioteca Nacional d'Espanya s'ha embarcat, juntament amb la Federació de Gremis d'Editors, en l'aventura de la digitalització dels llibres a través del projecte ENCLAVE, subvencionat pel Ministeri d'Indústria, Turisme i Comerç amb 414.000 €. A la fi de 2009, la Biblioteca Digital Hispànica de la BNE haurà posat en línia 1.350 fragments de llibres (el 20% del text de cada obra) de 87 editorials de l'Estat. Cadascuna de les editorials participants, entre les quals es troba Bromera, aportarà 20 títols que els usuaris podran consultar i comprar a través de canals de distribució digital. Es tracta d'un projecte d'investigació i innovació que, en definitiva, farà d'aparador per als editors i oferirà un servei nou per als 700.000 visitants mensuals de la Biblioteca Digital Hispànica. Creada el gener de 2008 amb 10.000 títols, aquesta biblioteca digital preveu digitalitzar 200.000 llibres en els pròxims 3 anys, en part gràcies al suport d'una important empresa telefònica, que invertirà 10 milions d'euros en el projecte d'ací a 2012.

Actualitat - Reportatges - Entrevistes - Novetats editorials
24 hores al dia, 7 dies a la setmana

www.vilaweb.cat/lletres

AMB L'AIRE D'UN CONTE ANTIC

NÚRIA CADENES

HI HA MISTERI I MÀGIA, MORTS QUE SUREN SOBRE LES ONES, PRINCESES ENCANTADES I DRACS. A MÉS, INTRIGUES POLÍTIQUES ABSOLUTAMENT TERRENALS I L'AROMA DE LA XOCOLATA QUE FEIA DE BON TO DEGUSTAR A L'EUROPA IL·LUSTRADA. TAMBÉ

PASSEGEM PER LES TERRES VALENCIANES DEL XVIII. I HI TROBEM UN ASSASSINAT QUE CAL RESOLDRE. *L'ABELLEROL MORT* ÉS LA NOVEL·LA AMB QUÈ VICENT JOSEP ESCARTÍ (ALGEMESÍ, 1964) VA GUANYAR EL PREMI BLAI BELLVER DE NARRATIVA.

Dona Dolcina, la misteriosa dama que fa olor de canyella, ha desaparegut. A la finestra del megaduc xipriota Arcàngel Gabriel de Sant Esteve (fill), un petit abellerol hi ha quedat ressec per l'acció de les formigues i la intempèrie. Quina connexió hi ha entre tots dos elements? Què hi fa aquest noble xipriota, a Xàtiva? I encara (o sobretot): qui va ordenar la mort del seu pare?

Vicent Josep Escartí ens dona accés privilegiat a les memòries escrites pel darrer dels megaducs de Sant Esteve, exiliat a Xàtiva. Dona Dolcina (és aquest, realment, el seu nom? Quins secrets amaga sota el papafigo que li cobreix el rostre?) desapareix i el seu amant sent la necessitat d'explicar-se i de trobar així, potser, en l'ordre dels mots arrengrats en confessió, la pau que ara li manca. Pas a pas, per tant, reviuem amb el protagonista els darrers mesos enfebrats d'una vida marcada per una cruenta intriga política.

REALITAT HISTÒRICA AMB PINZELADES DE SOMNI

El viatge que ens descriu *L'abellerol mort* ens permet, a més, prendre-li el pols a l'Europa de la Il·lustració. Escartí domina l'ambientació i ens la presenta amb una naturalitat acurada. Per això, mentre seguim la pretensió de justícia del fill exiliat i aventurem hipòtesis per a l'assassinat i els misteris, ens endins- em també pels carrers il·luminats de festa de la València noble que passeja amb calessa per l'Albereda i recita versos pomposos als palaus principals. O sentim la remor esgarrifosa de les lla- gostes fetes plaga i que assolen Xàtiva sencera i els seus camps. O imaginem

Escartí barreja història i màgia en una trama captivadora.

les sedes riquíssimes i les perruques i els miri- nyacs de moda en aquell set-cents ampul·lós i empolvorat. O flairem les delícies que fan servir les dames i els ducs i els mercaders i tota la societat genovesa reunida en ple per assistir a l'execució en plaça pública d'un parricida truculent (inoblidable, l'escena; heus-ne aquí un tast: «portaven bescuitets i galetes i pitxers de xocolata calenta que, en efecte, una vegada arribats al lloc indicat, es varen servir i quasi tots varen prendre, a glops menuts, i mullant-hi les pastes, justa- ment abans de veure com el reu moria fent les més espantoses ganyotes, penjat d'aquella corda que aprofità per a trencar-li l'espi- na»).

Fem tot això, i, alhora, simplement, ens deixem endur per la fauna i la meravella, que també hi fan inesperat acte de presència. De fet, un saludable toc de somni o de màgia o de barreja de tot plegat troba espai propi i arrodoneix la història amb passatges que s'endinsen en un món fantàstic que continuava bategant a pler al bell mig del segle de les llums. I aquest deseiximent permet a l'autor fer pujar el seu trasbalsat protagonista dalt d'un vaixell fantasmagòric i escoltar llegendes de dracs horripilants i princeses i illes que no surten als mapes, contemplar els morts desconeguts que s'agombolen arran d'onades o acabar acceptant que

la marquesa Maltrobada tingui potser tants anys com afirma haver viscut (i que són segles).

I, tot plegat, mantenint el pols nar- ratiu amb tremp característic i oferint un viatge circular que, de fet, quan es tanca, pràcticament impulsa el lector a tornar a començar. Què més es podria demanar?

Un saludable toc
de somni o de màgia
arrodoneix la història
amb passatges que
s'endinsen en un món
fantàstic que continuava
bategant a pler al bell
mig del segle de les llums

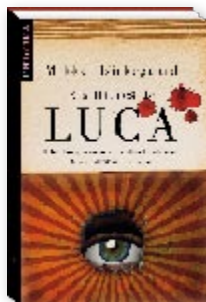
L'ABELLEROL MORT. VICENT JOSEP ESCARTÍ.

BROMERA, 2009.

MIKKEL BIRKEGAARD: «SEMBLA QUE JA NO VOLEM CREURE, QUE NOMÉS VOLEM SABER»

CAROL BORRÀS

ÉS INDISCUTIBLE EL BON MOMENT QUE TRA-
Vessa la literatura nòrdica. Molts són
els autors d'aquestes latituds que han
traspassat les fronteres, i les seues obres
han esdevingut *BEST-SELLERS* gràcies al seu
treball. Mikkel Birkegaard és el nou pro-
tagonista d'aquest fenomen. Amb el primer

llibre, *ELS LLIBRES DE LUCA*, HA ACONSEGUIT
la fita extraordinària de ser traduït a
vint idiomes i situar-se en les llistes dels
més venuts en molt poc de temps. Tot un
somni per a un escriptor novell. Birkega-
ard acaba d'arribar des de Dinamarca i ha
vingut per quedar-se.

La clau de la seducció d'*Els llibres de Lu-*
ca radica precisament en el seu plante-
jament al voltant del poder de la lectura.
Mikkel Birkegaard ordeix una trama redona
sobre el poder de les paraules i la capacitat
d'influència que poden tenir en les perso-
nes, en els lectors. Gustave Flaubert asse-
gurava que hi ha moltes maneres de llegir
i que cal tenir molt de talent per a llegir bé.
Birkegaard es planteja el mateix per a crear
el seu relat, però des d'un altre enfocament:
«els qui saben llegir bé en veu alta poden
captivar el qui escolta d'una manera que
transcendeix el text, i per a això cal tenir una
competència que jo no tinc», confessa l'au-
tor. «La meua pregunta va ser: i si aquests
extraordinaris lectors pogueren anar més
enllà d'entretenir-nos i fascinar-nos? I si pogueren manipular
els nostres sentiments i, fins i tot, els nostres pensaments?»

En la seua novel·la, aquests magnífics lectors de relats re-
ben el nom de *lettore*. Aquest do ha estat ocult, sempre cus-
todiad amb zel, fins que algú vol aprofitar
-ne les potencialitats en benefici propi.

UNA PASSIÓ DES DE MENUT

Birkegaard s'expressa amb paraules
precises i frases polides com ho fa en
el seu llibre, destil·lant una concepció
romàntica de la lectura que ha crescut
amb ell. Aquest programador informà-
tic va veure créixer la seua passió pels lli-
bres acompanyant des de menut sa mare
a la llibreria on treballava, on es «perdia
explorant les fileres de llibres que con-

Aquest informàtic s'ha revelat com un mes-
tre de la novel·la d'intriga.

lettore l'immens poder de fascinar els oients amb les seues
lectures i, alhora, potenciar la seua experiència lectora, per-
metent-los comunicar-se «amb l'ànima dels llibres, el somni
daurat de tot bibliòfil», com escriu en el llibre. Aquesta idea

vessada en la novel·la lliga amb la con-
cepció que té Birkegaard de la lectura, ja
que aquesta, opina, «concentra el poder
d'influir-nos de manera que no sola-
ment t'oblides de tot el que t'envolta,
sinó que també ajuda a canviar el punt
de vista sobre molts aspectes del que
existeix fora del llibre».

LITERATURA I NOVES TECNOLOGIES

Aquest informàtic de professió però
escriptor de vocació és exemple d'inte-

**El llibre tradicional
guarda també entre
les seues pàgines la
història d'on s'ha
comprat, quan i on
s'ha llegit i què passava
en les nostres vides
en aquell moment**

gració del món de les lletres i les ciències. I aquesta dualitat és palesa quan parla de l'actual societat del coneixement. L'excés d'informació que generen les noves tecnologies «és una mica exagerat», opina. Reconeix les possibilitats que proporciona aquest coneixement quasi inabastable si pensa des del punt de vista professional, però personalment es mostra una mica decebut: «Sembla que ja no volem creure més, que només volem saber. Cada enigma ha de ser explicat i cada truc, descobert» comenta, i afig amb to literari, deixant pas a aquella passió nascuda de menut: «L'esperit està fora de la llàntia i no hi pot tornar».

Les noves tecnologies aplicades al món editorial tampoc no el sedueixen massa. Diu que no és fan dels llibres digitals i que no està preocupat perquè els *e-books* són útils per a determinats propòsits, però està convençut que «el llibre tradicional sempre serà la millor opció per a la literatura». Creu fermament que els llibres en paper diuen moltes més coses a part de la història que relaten, «guarden també entre les seues pàgines la història d'on s'ha comprat, quan i on s'ha llegit i què passava en les nostres vides en aquell precís moment», i això, «un aparell electrònic no ho pot contenir». Aquest convenciment queda reflectit també en *Els llibres de Luca*. El do dels *lettores* permet precisament *carregar* els llibres després de cada lectura perquè l'experiència del lector siga cada vegada més intensa.

UN NOU ÈXIT DELS PAÏSOS NÒRDICS

És un fet que els escriptors del nord d'Europa han sabut trobar el seu lloc amb obres que mostren el costat *obscur* d'unes societats tradicionalment enteses com a modèliques. El suport extraordinari a *Els llibres de Luca* per part del públic inscriu la novel·la en aquesta fornada d'autors escandinaus reconeguts internacionalment, tot i que Birkegaard matisa que la seua no seria una novel·la danesa típica, «de fet, més aviat tot el contrari. Potser per això, l'interès que ha suscitat ha sigut tan estés».

MIKKEL BIRKEGAARD (Copenhaguen, 1968) treballa com a desenvolupador de sistemes informàtics. Ha debutat com a novel·lista amb *Els llibres de Luca*, traduïda a 20 idiomes i un *best-seller* a Itàlia i a la seua Dinamarca natal. Nordisk Film, la productora escandinava que ha adaptat l'obra de Stieg Larsson, portarà la novel·la al cinema.

Jon hereta la llibreria *Libri de Luca* després de la mort sobtada del seu pare. A partir d'ací, s'endinsa en un món desconegut i descobreix que la lectura és una arma poderosa i cobejada en mans de la societat secreta dels *lettores*, on s'amaga un traïdor.

En el text trobem referències i símbols de cultures amb una forta tradició literària que diversifiquen els focus del relat. El mateix Luca és d'origen italià. Hi havia tres raons per a «posar» un italià en un llibreria de vell en el cor de Copenhaguen, segons ha explicat l'autor. La primera és perquè calia que el protagonista principal portara a la memòria un país amb una consciència

**No em puc imaginar
sense escriure.
El començament no
ha pogut ser millor
i treballaré intensament
per continuar**

La inquietant trama arranxa a Copenhaguen.

literària molt arrelada. També perquè Luca té el seu correlat en la vida real: el pare d'un amic de l'autor, una persona molt càlida que li serví de model per a crear el personatge, i finalment, la passió de Mikkel per Itàlia. D'altra banda, la biblioteca d'Alexandria, un dels centres de coneixement i saviesa clàssics, és l'escenari principal d'un moment clau en la novel·la.

LA SEGONA NOVEL·LA

El fet d'haver aconseguit un èxit rotund amb *Els llibres de Luca* ha confirmat la intenció de Mikkel Birkegaard de continuar escrivint. «No em puc imaginar sense escriure. Encara em queda molt per a aprendre, però el començament no ha pogut ser millor i treballaré intensament per poder continuar», confessa l'autor danès. De fet, el seu segon llibre acaba de veure la llum a Dinamarca. Amb el títol *Over my Dead Body* ('Per damunt del meu cadàver'), Birkegaard planteja un nou *thriller* al voltant d'un escriptor de novel·les de terror que descobreix que l'assassinat d'una jove ha seguit fil per randa el que ha descrit en la novel·la en la qual treballa. L'obra gira al voltant de la pregunta «Pot la imaginació tenir conseqüències en la vida real?». I ell mateix proposa una conclusió inquietant: «Quan ets autor de novel·les de terror, aquest dubte et pot posar els pèls de punta».

ELS LLIBRES DE LUCA. MIKKEL BIRKEGAARD.

BROMERA, 2009

‘MIRAMAR’

LA MIL·LENÀRIA CIUTAT D'ALEXANDRIA ACULL LA PENSIÓ MIRAMAR, UN ESTABLIMENT QUE EN EL PASAT VA SER SÍMBOL DE MODERNITAT I ELEGÀNCIA. ARA SERÀ EL PUNT DE RETROBAMENT D'UNS PERSONATGES QUE, PER CAUSES DIFERENTS, SEMBLEN ABANDONATS AL SEU DESTÍ. LA MIRADA POLIFÒNICA DE TOTS ELLS ENS ENDINSA EN LA REALITAT

D'UN PAÍS CONVULS I EN LES CIRCUMSTÀNCIES QUE ELS HAN TRANSFORMAT MENTRE RECORREM ELS RACONS D'UNA CIUTAT PLENA DE NOSTÀLGIA PER L'ESPLENDOR PERDUDA. L'AMISTAT, L'AMBICIÓ I EL DESIG CAPTIVEN EL LECTOR EN UNA DE LES NOVEL·LES MÉS ENCISADORES DEL NOBEL NAGUIB MAHFUZ. ACÍ US N'OFERIM UN TAST.

—**P**ensió Miramar? —pregunte.

—Sí senyor.

—Voldria una habitació...

La porta s'obri i, al rebedor presidit per l'estàtua de la Mare de Déu, s'hi respira la mateixa fragància que m'ha torbat algunes altres vegades.

Ens mirem l'un a l'altra. Ella és alta, prima, amb els cabells com l'or. Té bon aspecte, tot i que també s'ha encorbat una miqueta i és evident que els cabells són tenyits. Se li transparenten les venes, sota la pell finíssima de les mans i dels braços; unes arrugues delatores li solquen la comissura dels llavis. Deu tenir, almenys, seixanta-cinc anys, la meua estimada amiga, però encara li queda una part del vell atractiu, una ombra de distinció. Encara em deu recordar?

Em mira fixament. M'observa de dalt a baix i, després, els ulls li llueixen d'alegria. Te'n recordes de mi! He recuperat una part de mi mateix que havia perdut.

—Oh, però si ets tu!

—*Madame!*

Ens agafem per les mans afectuosament.

—Oh, Senyor! Amir Bei! El senyor Amir!

Mariana riu d'una forma sonora, emociona, amb la deliciosa rialla femenina de les dones d'Anfuxí, i oblida de seguida totes les formalitats. Seiem junts al sofà, als peus de la Mare de Déu, i les nostres imatges es reflecteixen als vidres de les prestatgeries que hi ha hagut sempre en aquell rebedor. Mire al meu voltant.

—Tot açò no ha canviat gens.

—Ja ho crec, que ha canviat! —replica Mariana—. He canviat la decoració unes quantes vegades i he posat moltes coses noves: l'aranya, la mampara i la ràdio...

—M'alegre molt de tornar a veure't, Mariana. Gràcies a Déu, veig que et trobes molt bé...

—I tu també, Amir... Toquem ferro.

—Jo no estic tan bé com sembla.

Tinc colitis i problemes amb la pròstata; però no em puc queixar, gràcies a Déu.

—Com és que vénis ara, quan ja ha acabat l'estiu?

—He vingut a quedar-m'hi... —li confesse—. Quant de temps ha passat des de l'última volta que ens vam veure?

—Això degué ser... Crec que... Has dit que vénis a quedar-t'hi?

—Sí, amiga meua... Des de l'última volta que ens vam veure han passat vint anys.

—És veritat. Has estat amagat tot aquest temps?

—El treball, els pesars de la vida...

—Estic convençuda que, durant tots aquests anys, has vingut més d'una vegada a Alexandria.

—Alguna vegada, sí; però sempre he estat molt ocupat. Tu ja saps com és la vida d'un periodista.

—Sí—somriu—, i també sé com són els homes... (d'ingrats).

—La meua estimada Mariana! Tu ets Alexandria per a mi.

—Supose que et deus haver casat...

—No, encara no.

—I quan penses casar-te? —em pregunta, fent broma.

—No tinc dona ni fills —li conteste, entristit—. He deixat la faena. Estic acabat.

Mariana fa un gest amb la mà, per animar-me a continuar parlant.

—M'he sentit atret per la terra on vaig néixer, Alexandria. I, com que he perdut tota la família, he vingut a buscar l'única amiga que em queda en aquest món.

—És molt agradable retrobar un amic quan ens sentim tan sols...

—Recordes els vells temps? —li pregunte.

—S'han acabat i, amb els vells temps, han acabat també moltes coses agradables —em contesta, amb enyorança.

—Però encara hem de viure...

**He vingut
a buscar l'única
amiga que em queda
en aquest món**

MIRAMAR. NAGUIB MAHFUZ. TRAD. DE JOSEP FRANCO I
ISAÏES MINETTO. BROMERA, 2009.

LLORENÇ GIMÉNEZ:

«SÓC UN RODAMÓN DEL MEU PAÍS»

ANDREA R. LLUCH

CONTACONTES, ESCRIPTOR, RONDALLISTA... PARLAR DE LLORENÇ GIMÉNEZ ÉS SINÒNIM DE MÀGIA I RIALLES. AQUEST TITELLAIRE DE LES PARAULES, COM ELL ES DEFINEIX, ÉS UN SOMRIURE PER ALS OÏTS. LES SEUES HISTÒRIES NO DEIXEN INDIFERENT NINGÚ. PER AIXÒ, ESTEM D'ENHORABONA AMB LA PUBLICACIÓ DE *NOUS ACUDITS DE LLORENÇ*, PER A LECTORS A PARTIR DE

12 ANYS, QUE CONTINUA D'ALGUNA MANERA L'ÈXIT D'*ELS ACUDITS DE LLORENÇ*, DEL QUAL JA HAN GAUDIT MILERS DE LECTORS A PARTIR DE 10 ANYS. UN RECUILL D'ACUDITS INVENTATS, ADAPTATS O AGAFATS EN PRÉSTEC SÓN ELS PROTAGONISTES D'AQUEST LLIBRE, QUE DE SEGUR QUE ENS VINDRAN MOLT BÉ PER A GAUDIR-LOS QUAN MILLOR GUST FAN: EN COMPANYIA.

—*Això diu que era...*

—...Una persona que ha tingut la gran fortuna de convertir una afició, la de narrar, en la seua professió.

—*Contador d'històries, endevinador d'endevinalles, trabucaire de paraules... Qui és Llorenç Giménez?*

—Sóc mestre d'escola, escriptor de literatura infantil i, des de fa uns tretze anys, professional de la narració, és a dir, rondallista-contacontes. En definitiva, podríem afirmar que sóc un rodamón del meu país.

—*Amb totes les definicions de contacontes, amb quina et sents més identificat?*

—De definicions, n'hi ha tantes com manuals de narradors hi ha en el mercat editorial. Per a mi el contacontes és la persona que, fonamentalment amb la veu, és capaç d'encantar i fer gaudir d'històries llegides, escoltades i inventades. És aquell que parla des de l'ànima i sap allargar o acurtar una història segons el públic que l'escolta.

—*Rondalles, cançons, endevinalles... I ara acudits. Una abraçada a tota la cultura popular?*

—Des del primer moment que vaig escoltar a Barcelona, ja fa uns trenta anys, Xesco Boix, vaig saber que tot el ventall de la nostra cultura popular oral seria la base del meu repertori. I des d'aleshores, així ho he fet, contant i entrellaçant contes, endevinalles, cançons, poemes...

—*Acudits inventats, adaptats o prestats, com passa amb les rondalles?*

—Els *Nous acudits de Llorenç* són adaptacions de llibres d'arreu del món així com un recull d'anècdotes. Aquestes, per tal de passar a la categoria d'acudits, cal que siguin divertides. Val a dir que com més pròximes siguin més gràcia faran. És per això que he intentat recuperar en

Llorenç té un do especial per a encisar qualsevol auditori amb les seues paraules màgiques.

cada acudit el nom d'un carrer, d'un ofici, d'un poble... I a partir d'ací, cadascú a casa, amb els amics o en el treball ja l'adapta al seu propi estil.

—*Quina és la teua musa dels acudits? Aquella que no pot faltar en cap reunió d'amics...*

—No sé si en la mitologia universal hi ha enregistrada una musa dels acudits, però jo escolliria la de l'harmonia. Ja que és aquella que et permet després dels dinars, sopars o festes grans i quan ningú no t'ho demana intercanviar acudits amb la resta de companys. I escoltar, tot i que et sàpies l'acudit, ja que hi podem trobar un nou ingredient per a millorar-lo.

—*I ara què? Quins són els futurs projectes que portes entre mans?*

—El més important és que no falte la feina. Per això, amb la resta de companys contacontes estem organitzant l'encontre estatal que se celebrarà a Llíria a la fi de febrer. Amb tot, seguiré amb la meua tasca de rodar pels pobles visitant les biblioteques, les escoles, les residències...

—*I algun llibre al forn?*

—Sí, estic preparant un parell de llibres. El primer és un seguit de recursos i suggeriments molt útils per a aquells que volen aprendre a contar històries. I l'altre, que també està a punt d'eixir, és un poemari infantil per a seguir la línia de les endevinalles, dels embarbussaments, de les cançons...

—*Conte contat...*

—...Conte acabat. I espere que les paraules d'aquest qüestionari i el meu llibre *Nous acudits de Llorenç* t'ho facen passar d'allò més bé.

El contacontes és capaç d'encantar i fer gaudir d'històries llegides, escoltades i inventades, és aquell que parla des de l'ànima

NOUS ACUDITS DE LLORENÇ, LLORENÇ GIMÉNEZ.

BROMERA, 2009.

TREIZE VENTS

BUTLLETA DE SUBSCRIPCIÓ A TRETZEVENTS

Adreça

Se subscriu a **Tretzevents** a partir del mes de amb la quota anual de 46 €, Europa: 66,56 €, resta del món: 107 \$, que pagarà per:

Domiciliació bancària: Banc/Caixa

Titular del compte

[illegible]

Signatura dels pares o responsable

Consulteu el nostre web: www.pamsa.cat e-mail: tretzevents@pamsa.cat

Ausiàs Marc, 92-98 int. - Tel. 93 245 03 03. Fax 93 247 35 94 - comanda@pamsa.cat / www.pamsa.cat

«SEMPRE MOROS»

JOAN F. MIRA

AL SEGLE XVI, LA COMUNITAT MORISCA SEGUEIX UN DOBLE SISTEMA DE RITMES VITALS: EL PROPI, DE CARÀCTER ISLÀMIC, I EL QUE IMPOSA LA CONDICIÓN FORMAL DE CRISTIANS. I SI NO PODEN PRACTICAR ALGUNS PRECEPTES, COM ARA EL GRAN PELEGRINATGE O LA CELEBRACIÓ PÚBLICA DE LES FESTES PRÒPIES, SÍ QUE EN PRACTICARAN UNS ALTRES, COM LES CINC ORACIONS QUOTIDIANES, DINS DE CASA, O FINS I TOT EL RAMADÀ I LA CIRCUMCISIÓ, EVIDENTMENT CLAN-

DESTINA. EL RAMADÀ ERA OBSERVAT RIGOROSAMENT, FINS AL MOMENT DE L'EXPULSIÓ: COM A GANDIA, PER EXEMPLE, ON ASSEGURAVEN QUE DURANT EL DIA «NO TENIEN SET», QUE TAMPOC NO TENIEN FAM, FINS AL VESPRE NO MENJAVEN ABSOLUTAMENT RES, I EN FER-SE FOSC TOTS ES TANCAREN A CASA I FEIEN FESTA I SOPAVEN ABUNDANTMENT. TAMPOC MENJAVEN CARN DE PORC: AFIRMAVEN SIMPLEMENT QUE NO ELS AGRADAVA.

En la seua nova condició de batejats, els moriscos van quedar legalment assimilats a la població cristiana. Però només en teoria, perquè la vida civil i la vida religiosa (en principi la vida religiosa privada) continua enquadrada pels notables del lloc, i en primer lloc pel cadí i per l'alfaquí. I els alfaquins continuen transmetent la doctrina i interpretant la llei islàmica, tal com demostren repetidament els documents inquisitorials. Els notables de les aljames també acudeixen als serveis dels alfaquins com a mestres de lletres àrabs, experts en la llei, metges, redactors de contractes matrimonials, o educadors dels seus fills.

La cohesió interna manté igualment el seu vigor a través de l'autoritat de tipus «patriarcal» a l'interior del grup familiar, sovint extens. Un motiu d'escàndol per als cristians era que continuaven casant-se entre cosins, celebrant el contracte matrimonial de caràcter islàmic amb gran festa i cerimònia, i divorçant-se i tornant-se a casar. Quant al manteniment dels «noms de moros», el fet és que en el baptisme rebien un nom cristià, i que a poc a poc van assumir també cognoms semblants als dels cristians, però majoritàriament van conservar els seus. També en els rituals de la mort, els moriscos complien exteriorment les normes cristianes, però en privat seguien la tradició musulmana; com ara en la professió de fe del moribund, el rentat del cadàver, o l'enterrament amb el cap orientat a la Meca.

VALENCIANS QUE PARLAVEN ÀRAB

La major part dels moriscos valencians ocupaven pobles i comarques sen-

El 2009 es compleixen 400 anys de l'expulsió dels moriscos del nostre territori.

ceres, on vivien amb contacte molt escàs amb els cristians. Això va fer que es mantinguera de forma general l'àrab dialectal andalusí —amb variants pròpies— com a idioma domèstic habitual i com a llengua de la comunitat. El 1566, més de quaranta anys després de la «conversió», l'arquebisbe de València va fer imprimir una *Doctrina Christiana*, en *Lengua Arauiga, y Castellana*, que demostra

la persistència de l'idioma: les oracions i altres elements del catecisme elemental hi apareixen traduïts a l'àrab, però amb caràcters llatins i plens d'errors. També es va mantindre la lectura i l'escriptura en àrab, tot i que era directament perseguida: els «papers en lletres aràbigues», sempre sospitosos, eren freqüents a les cases morisques. Al final del segle XVI una part de la població morisca entenia el valencià, i el parlaven molts homes, però molt poques dones, més aïllades als seus pobles.

La resistència cultural, religiosa i lingüística de tot un poble va ser, simplement, admirable. Se sotmeten a les exigències externes de la conversió, ignoren les predicacions, es mantenen fidels a la seua identitat: batejats, oprimits, vigilats, continuaran sent allò que eren, «sempre moros». Així ho expressava l'arquebisbe Ribera el 1601: «*Sabemos con evidencia*

moral... que viven en la secta de Mahoma guardando y observando (en cuanto les es posible) las ceremonias del Alcorán... Tanto que, hablando con propiedad, debemos llamarlos no moriscos, sino moros.»

La resistència cultural, religiosa i lingüística de tot un poble va ser, simplement, admirable

VIDA I FINAL DELS MORISCOS VALENCIANS. JOAN F.

MIRA. BROMERA, 2009.

LA «SOLUCIÓ» FINAL

JULI CAPILLA

L'ANY 1609 VAN PARTIR DELS PORTS VALENCIANS DE DÉNIA, ALACANT, GANDIA I VINARÒS, PRINCIPALMENT, MÉS DE 125.000 MORISCOS, UN TERÇ DE LA POBLACIÓ VALENCIANA DE L'ÈPOCA. ENGUANY, DONCS, ES COMMEMORA EL QUATRE-CENT'S ANIVERSARI D'AQUELLA EXPULSIÓ, DECRETADA A INSTÀNCIES DE L'ESGLÉSIA I IMPULSADA PER LA CORT DE CASTELLA,

DAVANT D'UNA RESISTÈNCIA TÍMIDA I INEFICAÇ PER PART DELS SENYORS VALENCIANS. *VIDA I FINAL DELS MORISCOS VALENCIANS*, DE JOAN F. MIRA, REPASSA UN DELS ESDEVENIMENTS MÉS TRANSCENDENTALS DE LA NOSTRA HISTÒRIA. UN LLIBRE EXCEL·LENTMENT EDITAT EN LA COL·LECCIÓ «GRANS OBRES» DE BROMERA.

Les expulsions dels jueus, l'any 1492, i dels moriscos, el 1609, constitueixen dos dels capítols més vergonyosos –i interessadament més oblidats– de la història d'Espanya. Precisament enguany es compleix el 400 aniversari d'aquest darrer fet històric que no ens podem estar de qualificar clarament de genocidi, perquè obeí a una premeditada i conscienciosa decisió d'extirpar, definitivament, la petjada sarraïna de les terres hispàniques.

Vida i final dels moriscos valencians, de Joan F. Mira, és un llibre important i necessari perquè pal·liarà, almenys en part, els déficits que patim en matèria històrica. Es tracta d'un volum en gran format i d'alt nivell intel·lectual que revisa, com ben bé anuncia el títol, la malaurada història dels musulmans que, per bé i per mal, es van quedar en terres valencianes, que eren també, de fet –i des de feia cinc segles!–, les seues terres, el seu país.

UN POBLE MARGINAT

De fet, ja de bon començament, amb l'arribada de les hosts del rei en Jaume, el fundador de la pàtria nostra –i també de la dels mallorquins–, les coses havien d'anar de mal borràs per als musulmans valencians. A les Illes, milers en van ser morts, expulsats o esclavitzats. A València, però, alguns –molts!– s'hi van quedar perquè convenia als nous habitants cristians: eren del tot necessaris per a mantenir una

agricultura esplendorosa i incipient. Relegats a ciutadans de segona categoria, els sarraïns constituïen mà d'obra barata i una font d'ingressos no gens menyspreable derivada dels impostos que havien de tributar als nous senyors (el doble, com a mínim, que els que pagaven els cristians). Els nous colonitzadors van ocupar les millors terres del país i es van instal·lar a les ciutats, preferentment; els antics pobladors del nou regne, en canvi, es van anar retirant progressivament a l'àmbit rural i a les terres de l'interior, esquerpes i muntanyenques, poc aptes per al cultiu (encara ara es pot apreciar la seua tasca ingent de transformació

de les muntanyes en autèntiques rengleres de bancals; anyany fèrtils, ara definitivament abandonats).

Aquest aïllament forçat, però, a terres de l'interior o en petits guetos d'algunes ciutats, va facilitar, a la població musulmana de l'antic Xarq Al-Andalus, la preservació dels seus trets diferencials: creences, costums i llengua. No hi

hagué, com idíl·licament ha insinuat més d'un historiador, una convivència entre les tres religions d'Abraham a terres d'Hispania, sinó més aviat una coexistència tolerada –que no tolerant–, una cohabitació obligada i percebuda ben sovint com una amenaça i una molèstia. No oblidem que estem en una època teocèntrica en què la croada era percebuda gairebé com una obligació o un dogma que el poder polític de torn defensava i promovia i l'Església con-

Amb una organització sense precedents històrics, els moriscos van ser expulsats en poques setmanes.

Vida i final dels moriscos valencians
és un llibre important
i necessari perquè
pal·liarà, en part,
els déficits que patim
en matèria històrica

Els esforços evangelitzadors arribaren molt dèbilment a les zones muntanyenques i abruptes que ocupaven els moriscos.

Tot i la posterior repoblació, centenars de llogarets com aquest de la Vall d'Alcalà no es van recuperar mai després l'expulsió.

sentia i avalava. A Castella, l'Església –a través de la Inquisició, especialment– es va mostrar molt bel·ligerant amb els jueus, primer, i amb els moriscos, després, fins al punt que en va decretar l'expulsió, dels uns i dels altres, simplement perquè li feien nosa. Una societat tancada i dogmàtica, imperialista i prepotent, com era l'espanyola d'aquell temps, no podia consentir la diferència dins de les seues fronteres. I els moriscos eren l'exponent més clar d'aquella diversitat intolerable.

L'EXPULSIÓ O LA «SOLUCIÓ» FINAL

Hi hagué, tot cal dir-ho, resistències a l'expulsió d'aquests antics pobladors peninsulars: a la Corona d'Aragó, i sobre tot a València. Els motius eren econòmics, bàsicament. Els senyors feudals sabien que els musulmans eren treballadors necessaris per al manteniment del sector agrícola, i per al progrés del mateix regne. Finalment, les «raons» xenòfobes s'hi van imposar i, després de molts intents, es va materialitzar l'èxode forçat dels sarraïns valencians, i també el d'altres musulmans peninsulars. A l'expulsió, hi va seguir una de les crisis econòmiques i demogràfiques més fortes que s'han conegut mai a terres valencianes.

Així, el 4 d'abril de 1609 el Consejo de Estado va decidir que calia expulsar els moriscos d'Espanya, una decisió que no es va fer realment efectiva fins el 22 de setembre d'aquell any, quan es va fer

públic a la ciutat de València, mitjançant un ban municipal, el decret d'expulsió general. Les excepcions van ser molt escasses: sis de cada cent en cada lloc per tal de socórrer els nous pobladors, els xiquets menors de quatre anys amb permís dels progenitors i els adults que pogueren demostrar vida cristiana. A l'hora de la veritat, però, van ser molt pocs els que s'hi van voler quedar.

En teoria, els moriscos podien endur-se les seues pertinençes, però ben sovint van ser saquejats ja a terres cristianes, o desposseïts dels seus béns en arribar a les terres ignotes i hostils del nord d'Àfrica. Molts d'ells van haver de vendre la major part dels estris i dels objectes que no podien carregar. El final de l'espectacle és lamentable: en a penes tres mesos, entre octubre i desembre de 1609, una tercera part de la població del Regne de València va haver d'abandonar-lo. En total, 125.000 persones, un terç de la població valenciana. Proporcionalment, el major èxode que es coneix en la història del País Valencià.

De tot plegat ens parla Joan F. Mira amb gran profusió de detalls en *Vida i final dels moriscos valencians*, un llibre excel·lent que ajudarà a situar la història dels valencians en el lloc que li pertoca, i a restituir i dignificar la memòria de tot un col·lectiu, el dels moriscos valencians, sense el qual no s'entendrien alguns dels trets distintius que encara ara ens singularitzen com a valencians.

**A l'expulsió,
hi va seguir una de
les crisis econòmiques
i demogràfiques
més fortes que s'han
conegut mai a terres
valencianes**

VIDA I FINAL DELS MORISCOS VALENCIANS. JOAN F.

MIRA. BROMERA, 2009.

UNA CAPSA PLENA DE PERSONATGES MORISCOS

AMANDA GASCÓ

enguany hem commemorat una data ben trista, els 400 anys de l'expulsió dels moriscos. DIVERSES COL·LECCIONS D'EDICIONS BROMERA ACULLEN TÍTOLS PER A LECTORS JOVES I ADULTS QUE DONEN VIDA A AQUELLS MUDÈJARS DE COR QUE NO RENUNCIAREN MAI A LA SEUA LLENGUA, LA SEUA CULTURA

I LA SEUA RELIGIÓ. FOREN GENT DE XARQ AL-ANDALUS, LA GENT D'UNA TERRA QUE ENCARA HUI TRASPUA UN LLUNYÀ RESSÒ SARRAÍ EN FORMA DE SÈQUIES O NOMS DE POBLES. NISSAGUES EXILIADES PER SEMPRE DE TERRES VALENCIANES A TRAVÉS DE L'HORIZÓ DE LA MEDITERRÀNIA.

Quan obrim la capsula de la història en majúscules, podem remenar per trobar un raconet on es guarden les històries ficcionades. Els personatges d'*Uns papers en una capsula*, d'*Allah Akbar (el morisc)*, de *Crim de Germania*, de *L'esclau del Mercadal* i de *La llegenda del corsari* formen part d'un fons novel·lístic que il·lumina l'època de les tensions entre cultures i religions que coexistiren a l'edat mitjana en els dominis de la Corona d'Aragó.

LA DARRERA MORISCA D'AQUEST PAÍS

Fixem la primera de les històries en la Marina Alta actual. Amb més de 30.000 exemplars venuts, *Uns papers en una capsula* s'acosta a les peripècies d'una colla d'adolescents que investiguen les arrels de Maria.

De la capsula apareixen Fàtima i el seu estimat Butjalí, que vivien a l'Atzuvieta, un poble morisc de la Vall d'Alcalà. A través d'uns poemes coneixem la història d'aquesta parella que es va separar per sempre el setembre de 1609. Versos de tristesa per la separació i d'angoixa per perdre la terra que els havia vist nàixer descriuen com Fàtima, embarassada, es va quedar i el seu llegat es va transmetre a les generacions futures fins a arribar a les mans de Maria, l'última morisca d'aquest País.

CRUÏLLA DE RELIGIONS

Fem un *flashback* i aterrem just unes dècades abans de l'expulsió dels moriscos. Ens creuem Ahmed Al-Farrasí, un guerrer curtí en batalles llunyanes de casa, la contrada. Allà va deixar qui més estimava, perquè va venjar una violació i la justícia cristiana el perseguia. Ell és el protagonista d'*Allah Akbar (el morisc)*, una novel·la detallista i documentada que recrea tradicions, olors i sabors dels moriscos esclavitzats pels senyors feudals i increpats pels vassalls cristians que se

sentien superiors. En aquesta història, que va guanyar el Premi de Novel·la Ciutat d'Alzira fa 20 anys, s'escenifiquen fets històrics de rellevància com ara la massacre provocada pel líder agermanat Vicent Peris al Castell de Polop en plena revolta de Germania. Uns fets que va viure en carn i ossos Ibrahim, el pare d'Ahmed, quan era un xiquet, i que es va salvar de ser degollat juntament amb la seua família i 800 moriscos més, entre els quals es trobava també el pare de Çaad Algezer, un personatge que pren vida en una altra novel·la: *Crim de Germania*. Aquest clàssic de la literatura valenciana contemporània fa un retrat molt aclaridor del desengany dels sarraïns valencians amb els agermanats.

CONVIVÈNCIA HARMÒNICA?

La literatura ha sabut visualitzar la manca de convivència a la Corona d'Aragó no solament amb els musulmans, sinó també amb els jueus, a mesura que avançaven els segles d'hegemonia cristiana. Exemple de les tensions amb els jueus, és la novel·la juvenil *L'esclau del Mercadal*, ambientada en la Girona del segle XIV, una història interessant sobre l'amistat impossible de tres joves. També aborda la qüestió de la convivència una altra novel·la juvenil, *La llegenda del corsari*. En aquest cas, la protagonista és una jove morisca valenciana que ha d'enfrontar-se al perill de la Inquisició, a la persecució dels bandolers i a l'amenaça dels corsaris de Barbaria. Relats tots dins d'una capsula que dona per a moltes reflexions.

Aquest fons
novel·lístic il·lumina
l'època de les tensions
entre cultures i religions
que coexistiren
a l'edat mitjana en
els dominis de
la Corona d'Aragó

UNS PAPERS EN UNA CAPSA. CARME MIQUEL.

BROMERA, 1994.

ALLAH AKBAR (EL MORISC). MIQUEL FERRÀ. BROMERA, 2001.

CRIM DE GERMANIA. JOSEP LOZANO. BROMERA, 2005.

DIUMENGE DE GLÒRIA. VICENT ORTEGA. BROMERA, 2002.

L'ESCLAU DEL MERCADAL. DOLORS GARCIA I CORNELLÀ. BROMERA, 2003.

LA LLEGENDA DEL CORSARI. FRANCESC GISBERT.

BROMERA, 2009.

OPTImot

Consultes lingüístiques

www.gencat.cat/optimot

Cercador que permet
resoldre dubtes lingüístics

ENCOMANA EL
CATALÀ!

Generalitat
de Catalunya

per la
llengua

som-hi

ORHAN PAMUK

EXPOSA LA MEMÒRIA DE L'AMOR EN EL SEU PARTICULAR MUSEU

MATILDE V. ALSINA

ARRIBA *EL MUSEU DE LA INNOCÈNCIA*, EL PRIMER LLIBRE D'ORHAN PAMUK DESPRÉS DE REBRE EL PREMI NOBEL DE LITERATURA. ÉS UNA CRÒNICA DE L'OBSESSIÓ AMOROSA DE KEMAL PER FÜSUN, I UN RETRAT PODERÓS DE L'ALTA BURGUESIA TURCA DEL 1970. EL MUSEU QUE FA D'EIX CENTRAL D'AQUES-

TA HISTÒRIA ES CONVERTEIX EN UN PONT INTERESSANT ENTRE REALITAT I FICCIÓ. EL LLIBRE S'AFEGEIX A LA LLISTA DE TÍTOLS DE L'AUTOR TURC PUBLICATS PER BROMERA, FORMADA PER *EL CASTELL BLAU*, *EM DIC VERMELL*, *ISTANBUL I ALTRES COLORS*.

Sempre s'espera amb interès el primer llibre que publicarà un escriptor després d'haver rebut el Premi Nobel de Literatura. Els lectors especulen sobre si el guardó haurà canviat o no l'autor; els crítics es pregunten si el premi farà lluir els seus mèrits literaris o, per contra, contribuirà a destacar-ne les limitacions; i els editors es plantegen la influència que l'etiqueta «Nobel» tindrà en la captació de nous lectors.

Aquesta situació s'ha repetit amb Orhan Pamuk (Istanbul, 1952), que va presentar l'agost de l'any passat a Turquia *Masumiyet Müzesi*, una novel·la que aquesta tardor ha arribat a les nostres llibreries amb el títol d'*El museu de la innocència*. L'expectativa ha estat igual d'intensa, tot i que molts lectors, crítics i editors sabessin que el llibre ja s'estava escrivint quan se li va concedir el premi.

La novel·la és un retrat excel·lent de la societat benestant de la Turquia de la dècada dels setanta.

la novel·la històrica (*Em dic Vermell*, *El castell blanc*) o les memòries personals i ciutadanes (*Istanbul, ciutat i records*).

Tampoc no ha canviat la veu de l'autor, amb l'estil pausat, progressiu i un punt melancòlic que el caracteritza i que tan bé combina amb una història que sembla que es vulgui centrar en l'amor però s'acaba convertint en la crònica d'una obsessió: la que viu Kemal per Füsün.

Ell està en la trentena, és fill de l'alta burgesia d'Istanbul, educat a l'estranger, directiu d'una empresa familiar, amb una relació feliç amb Sibel, amb qui està a punt de prometre's, i una vida despreocupada. Fins que coneix Füsün, una parenta pobre i força anys més jove, i enceten un amor clandestí que només durarà

dos mesos i esdevindrà impossible quan ell la perdi.

UN AUTOR SEGUR I FIDEL

Ha canviat el Nobel a Orhan Pamuk? Després de la lectura d'*El museu de la innocència* no ho sembla pas. La novel·la conté tot un seguit d'elements comuns que el seguidor fidel ja ha anat rastrejant al llarg de la producció literària de l'escriptor turc, com ara el protagonisme destacat de la ciutat d'Istanbul (*El llibre negre*), la plasmació de diverses vicissituds polítiques viscudes per Turquia (*Neu*), l'elecció del gènere de

UN COL·LECCIONISTA OBSESSIONAT

Sembla que la història es vulgui centrar en l'amor, però s'acaba convertint en la crònica d'una obsessió: la que viu Kemal per Füsün

Aquest amor, a més d'impossible, arribarà a ser obsessiu, perquè des d'aquell moment l'únic que importarà a Kemal és recuperar Füsün i compartir la vida amb ella. Ho aconseguirà? Això no es pot desvelar, però sí que podem dir que la retrobarà ja casada amb un altre i durant nou anys viurà la tortura d'estimar-la en la distància que marca la taula del menjador de la casa dels pares d'ella, on Kemal anirà sovint a sopar per estar a prop seu.

El museu de la innocència no narra la història d'un amor, sinó la d'una obsessió que el protagonista apuntalarà començant a col·leccionar tota mena d'objectes. Alguns de relacionats directament amb Füsün –i que podran actuar com a fetixes, com les puntes de cigarreta que ha fumats o els vasos on ha begut– i altres de merament simbòlics, que li recorden moments o situacions de la seva història d'amor amb la noia.

I al mateix temps que creix aquesta passió col·leccionista, creix també la inquietud per conservar la memòria d'aquest amor. Per això la idea del protagonista de crear un museu que tindrà l'exposició de la felicitat que ha sentit al costat d'ella com a raó de ser.

CONSERVAR L'AMOR

Quedem-nos un moment aquí. Perquè si alguna cosa alimenta *El museu de la innocència* és l'ambició de l'autor per donar memòria a l'amor. D'aquest sentiment, se n'ha parlat de moltes maneres, però a Pamuk no li interessa tant dissecar-lo com conservar-lo, mantenir el record d'una emoció efímera en tant que desapareix quan aquells que l'experimenten també ho fan.

Per això, més enllà del retrat –encertat i molt ben presentat– de la societat benestant de la Turquia de la dècada dels setanta i la superficial imitació de la vida occidental; de la recreació del món cinematogràfic turc d'aquella època –amb Yesilçam i els melodrames musicals dels anys 60 i 70 com a font d'inspiració–, o de la convulsa situació política que acabaria amb un cop d'estat militar, la novel·la vol ser una mena de catàleg d'un museu fictici bastit per retre tribut a una dona, un amor i la felicitat que aquest sentiment va proporcionar a un home.

UN MUSEU REAL?

I aquest museu, en un atrevit joc de miralls entre realitat i ficció, abandonarà el món de la imaginació per a instal·lar-se en el de la realitat l'any que ve, ja que l'autor turc està ultimant la creació d'un Museu de la Innocència a la part

ORHAN PAMUK és l'exponent més important de la literatura turca i va rebre el Premi Nobel de Literatura el 2006. Les seues obres han sigut traduïdes a més de cinquanta idiomes i publicades en més de cent països. A Bromera, a més d'*El museu de la innocència*, ha publicat *Istanbul, ciutat i records*, *Altres colors*, *Em dic Vermell* i *El castell blanc*.

La història d'amor obsessiva i fascinant entre Kemal i Füsün fa reflexionar el lector sobre la vida i l'amor, amb el rerefons de les bel·leses de l'embriagadora ciutat d'Istanbul i del retrat magistral de la capital turca dels anys 70.

europea d'Istanbul. Hi recollirà tots els objectes que el mateix Pamuk ha anat recopilant durant els sis anys que ha trigat a redactar aquesta història i que volen servir, a la vegada, de triple referent: de la història fictícia que recrea la novel·la, de la Turquia real dels anys en què s'ambienta i del periple per molts museus del món que l'escriptor ha fet durant la seva redacció. Així que la lectura d'aquesta novel·la pot funcionar també com a preparació o com a guia

Si alguna cosa alimenta *El museu de la innocència* és l'ambició de l'autor per donar memòria a l'amor

Màxim representant de la literatura turca, Pamuk és seguit arreu del món sobretot després del Nobel.

d'una futura visita del museu, i així es converteix en un artefacte-pont entre ficció i realitat molt interessant.

D'altra banda, el creuament entre realitat i ficció no és l'únic que hi ha en la novel·la, ja que el Pamuk real també s'hi ha introduït com a personatge de ficció (inclou expressament el seu nom en l'índex de personatges ficticis al final del volum) i comparteix estatus i categoria no solament amb els altres personatges d'aquesta obra, sinó també d'una d'anterior, *Neu*, el protagonista de la qual, Ka, també apareix en *El museu de la innocència*. I la de l'autor no és una incursió gratuïta, atès que és reserva el paper de l'escriptor a qui Kemal demana que redacti la seva història d'amor per Füsün i tregui a la llum els missatges continguts en els objectes del museu.

Amb aquest Pamuk-escriptor-de ficció –afortunat com pocs ja que en la primera part de la novel·la té ocasió de ballar amb Füsün durant la festa de prometatge de Kemal i Sibel– es tanca un dels dos cercles que sustenten la narració: és la seva mà la que, en la realitat i en la ficció, fixa en paper les paraules d'un Kemal que ens parla en primera persona.

El segon cercle comença i acaba amb dues frases: «Va ser el moment més feliç de la meua vida» i «Tothom ha de saber que he tingut una vida feliç». Les diu Kemal al principi i al final del llibre i confegeixen un repte adreçat al lector: Pamuk li ha narrat la història de Kemal tal com aquest li l'ha explicada. Al lector li toca decidir si Kemal ha sigut feliç o no.

EL MUSEU DE LA INNOCÈNCIA. ORHAN PAMUK.

TRAD. DE RAMON MONTON. BROMERA, 2009.

PHILIP PULLMAN: ELS BONS RELATS QUE FACILITEN LA LECTURA

MIQUEL RAYÓ

POTSER LA FICCIÓ ENS MANTÉ VIUS EN CONDICIONS ADVERSES (SIGUI LA POBRESA, LA MARGINACIÓ O LA POR), ENS FA CREURE QUE PODEM EVITAR AMBIENTS QUE ENS DEGRADEN, ENTORNS INFELIÇOS, TRETS PERSONALS NEGATIUS. QUINA FICCIÓ, PERÒ? LA DELS HEROIS AMB PODERS SUPERIORS O LA DELS HEROIS QUE PEL SEU COMPTE ES COMPROMETEN A DEIXAR

ENRERE ENTREBANCS I DIFICULTATS? JACK PEUSALATS RESPON AL PRIMER TIPUS: HEROI AMB PODERS SUPERIORS (DEIXEM-HO AMB PODERS DIFERENTS). SALLY LOCKHART RESPON AL SEGON: AMB LA SEVA DETERMINACIÓ INTRENCABLE, SUPERA LES ADVERSITATS. UN BON TEMA PER AL DEBAT.

Philip Pullman (1946) és a hores d'ara un dels grans autors de la literatura per a infants i joves. La seva narrativa, directa al grell de les qüestions i alhora amb una intensitat graduada de pàgina en pàgina fins a la resolució de la història, és capaç de vèncer els recels i la peresa de lectors de qualsevol mena, especialment dels més joves. La seva esplèndida trilogia *La matèria obscura* va ser un fenomen universal (versió cinematogràfica amb Nicole Kidman). Moltes obres de Pullman han merescut guardons importants gràcies a la capacitat indiscutible de connectar amb els interessos dels joves. Amb quina clau? Pullman afirma rotundament que «com a apassionat creient en la democràcia de la lectura» no pensa que l'autor hagi d'explicar el significat dels seus relats: «Jo no estic en el negoci dels "missatges". Jo estic en el negoci de "hi havia una vegada"». Està clar: Pullman és un productor de ficcions, i és el lector (o lectora) d'aquestes ficcions el/la responsable de fer-ne les interpretacions escaients, ajustades als seus anhels. Els dos llibres permeten, sens dubte, interpretacions diverses i debats. Això els fa recomanables.

DOS HEROIS COMPLEMENTARIS

Gràcies a Bromera, els lectors en la nostra llengua disposen de volums suficients per a conèixer l'evolució de les propostes de Pullman: *El rellotge mecànic*, *Lila i el secret dels focs* i *El comte Karlstein*. Ara, Bromera presenta dos llibres nous amb dos models d'heroi: *Jack Peusalats* i *Sally Lockhart*, protagonista de *La maledicció del robí*. Vet aquí, doncs, el primer aprofitament que se'n pot fer a l'aula: què diferencia Jack Peusalats de Sally Lockhart? I encara: quines diferències trobarem entre Jack Peusalats i els herois de paper dels quals, segons l'autor mateix, podria ser un antecedent? Més aproximat a Batman, afirma Pullman, que a Superman o els X Men, Jack Peusalats s'enfila per

les parets i corre per les teulades sense motorets ni forces sobrehumanes. Si té un do, és molt simple: l'oportunitat de ser allà on se'l necessita. Quan, desesperats, uns nens orfes escapats de l'hospici en un crepuscle inclement troben Jack Peusalats, saben que alguna cosa positiva els ajudarà, i recobren l'esperança, la confiança en ells mateixos i en el proïsme, dos bells valors per treballar.

EL PODER DE LA IMATGE

Jack Peusalats és una narració d'aventures que enganxa. Les vinyetes que l'acompanyen ens introdueixen en el relat gràfic, una opció literària massa freqüentment menystinguda en les escoles i en algunes famílies. La idoneïtat de l'estil amb què estan dibuixades i l'oportunitat amb què s'interpolen en el decurs del text, sense interrompre'l, faciliten en gran manera la lectura. Publicat en la Sèrie Roja d'«El Micalet Galàctic» (a partir de 10 anys), *Jack Peusalats* és molt recomanable per a aquells lectors amb més dificultats o amb menys afeció als textos llargs. Aprofitem, doncs, l'oportunitat que Pullman i Bromera ens ofereixen.

La combinació de
text i il·lustració en
Jack Peusalats facilita
als docents recomanar
el llibre als deixebles
menys lectors

MISTERI, SUSPENS I... CLÀSSICS

La maledicció del robí, adreçat a lectors a partir de 12 anys, té la grandíssima virtut de provocar-nos inquietud. La mestria de Pullman manté la intriga en cada capítol. Des de l'inici fins a l'acabament, hi creix una violència soterrada. El mal és aquí: l'ambició, la força bruta, l'engany, el negoci tèrbol, l'abús, el crim. Sally Lockhart és una heroïna que comença les seves aventures —n'hi ha una sèrie que a poc a poc anirem coneixent traduïdes a la nostra llengua— des de situacions de gran dramatisme i de gran incertesa. Sally té enemics i no hi haurà cap Jack Peusalats per a ajudar-la.

La forma, l'estructura, els personatges, el tema, el desenvolupament de *La maledicció del robí* ens recorden Charles Dickens, i sobretot Wilkie Collins, dos grans autors victorians. El lector jove de Pullman pot passar sense cap problema a la lectura d'aquests clàssics de la novel·la anglesa per entregues. Encara més, garantim que, si això passa, hi trobarà plaer. És el mateix Pullman qui esmenta Dickens i el seu *Oliver Twist* en *La ma-*

La maledicció del robí
inicia els joves lectors
en els temes d'alguns
grandíssims clàssics de
la literatura en llengua
anglesa: Dickens,
Collins, Conan Doyle...

ledicció del robí. En el llibre hi ha també molt d'Arthur Conan Doyle i el seu inefable Sherlock Holmes, perquè els ambients que descriu són propis del Londres viscut per tots aquests autors: hi campa la misèria (material i moral), l'abús de poder, la diferència extrema de classes.

La maledicció del robí té les condicions d'un molt bon *thriller* juvenil. En el Londres humit, boirós i laberíntic que descriu hi ha un corrent ocult de misteri, de brega. Les aigües obscures del Tàmesi en són la metàfora. Dóna vida al submón del comerç de l'opi. Hi ha una gemma d'una vàlua incalculable que

provoca la dissort i que ha estat obtinguda a Agrapur en l'Índia colonial britànica. En *La maledicció del robí* hi ha assassins i sectes —les terribles triades xineses—, hi ha pirates a la mar de la Xina, hi ha comerciants europeus de l'opi... Aquests temes poden ser tractats des d'una perspectiva històrica i també des del present informatiu: a l'Afganistan es desenvolupa una guerra molt relacionada amb l'opi; a les aigües de la costa oriental africana hi ha pirates que segresten pescadors i navegants; arreu del món hi ha màfies criminals... I és que els relats de Pullman no perden vigència, una altra de les seves virtuts. Aquest llibre per ventura ens arriba tard (catorze anys després de ser publicat l'original anglès), però a la fi ens arriba, i com en la lectura de tot bon llibre, permet alhora el gaudi i una mirada nova sobre l'actualitat més recent. Benvingut.

LA MALEDICCIÓ DEL ROBÍ. PHILIP PULLMAN. TRAD.

D'ALBERT TORRESCASANA. BROMERA, 2009.

JACK PEUSALATS. PHILIP PULLMAN. TRAD. DE JOSEP FRANCO. BROMERA, 2009.

CONTAGIEM LA LECTURA?

LLEGIR, UNA ACTIVITAT FAMILIAR EDUCATIVA

És inqüestionable que la lectura és beneficiosa per a tots. Per això, pares i educadors voldríem aconseguir que fills i alumnes foren mossegats pel cuquet de l'afició als llibres. Però no hi ha una fórmula magistral que «fabrique» lectors; l'afició s'ha d'educar, i això demana dedicació i esforç.

SABREM FER-HO BÉ?

El dubte és positiu i lícit. No obstant això, tots estem capacitats per a transmetre l'amor per les lletres. No és difícil inventar relats sobre vivències, contar històries sense pressa i amb gràcia: modulant la veu, parlant clar, fent veus diferents per a cada personatge i exagerant els gestos perquè els xiquets compreguen millor les accions.

Si comencem el contacte amb la literatura quan són menuts, millor. Des dels primers mesos podem cantar-los cançons de bressol o de falda, dir-los endevinalles o jocs de repetició; és a dir, podem «regalar-los» el folklore, com van fer els nostres majors quan, per exemple, a la porta del carrer, es reunia el veïnat a la fresca. També és molt important que ens vegin llegir sovint, tragar amb llibres i parlar-ne. Ells imitaran més tard la nostra conducta.

COM I QUAN?

Per a acostumar els fills a escoltar lectures en veu alta mai no és tard. Instaurem «l'hora del conte»; només cal proposar-se llegir-ne un cada nit per al fill o la filla. És molt impor-

© Julia Navarro

tes de la narració que no els queden clars, o sobre els personatges que els agraden o els desagraden.

Amb el pas del temps voldran llegir, interpretar les històries de manera autònoma, però sempre apreciaran un conte en la veu de la mare, d'un germà, del iaio o de la tia.

FEM UN PAS ENDAVANT

Quan els fills esperen cada dia la lectura o lligen ja de manera autònoma..., potser és el moment de demanar-los que ens ajuden a contar històries; però no cal ni esperar que sàprien llegir, ja que serà un al·licient poder inventar relats a partir dels dibuixos d'un llibre.

I DE LA LECTURA AUTÒNOMA, QUÈ?

L'error més gran és deixar-los sols quan ells ja han après a llegir a l'escola.

Cal buscar fórmules per a comentar les lectures, com ara la negociació: «jo llig la pàgina de l'esquerra i tu la de la dreta»; o «jo, la narració i tu, el que diuen els personatges»; o «inventem una història a mitges»; o alterem aspectes del conte per veure si noten els canvis que fa l'altre... És així com els xiquets continuen educant l'oïda i la comprensió i gaudint d'aquell moment del dia en què un familiar seu els fa més cas i els dedica el seu temps.

La família pilotera / El gos Bernat

Gemma Armengol / Òscar Julve

Col. «Els Animals del Jardí», 3 i 4

24 pàg. Bromera, 2009

La meua veïna és una bruixa?

Carmen Gil / Escletxa

Traducció de Teresa Broseta

Col. «El Micalet Galàctic», 150

64 pàg. Bromera, 2009

La seva en vers

Maria Dolors Pellicer / Paco

Giménez

Col. «El Micalet Galàctic», 148

88 pàg. Bromera, 2009

Un cop més la Gemma Armengol i l'Òscar Julve ens acosten dos nous títols d'«Els Animals del Jardí» protagonitzats per la simpàtica marieta Antonieta: *La família pilotera* i *El gos Bernat*. Dues aventures que ens porten a descobrir nous amics i veïns d'aquest jardí ple de bestioles. Amb *El gos Bernat* coneixerem una família de puces que viuen al llom d'un simpàtic gos i que organitzen a l'esquena del seu hoste una festa d'allò més peculiar. Amb *La família pilotera*, descobrirem els quatre escarabats pilots que s'han instal·lat al jardí de l'Antonieta, a contracor de la resta d'animals, que no veuen amb bons ulls la tasca que fan els simpàtics escarabats.

Es tracta de dos contes que a part de presentar-nos bones i divertides històries i unes il·lustracions cada vegada més boniques i elaborades; ens acosten costums i maneres de viure i de fer de bestioles que *a priori* poden resultar insignificants, fastigoses i fins i tot desconegudes per als primers lectors, als quals s'adreça la col·lecció.

MERITXELL VALLS

Imagineu-vos que la vostra veïna és una bruixa. Sí, sí, d'aquestes amb berruga i nas gran que preparen pocions i encanteris i volen amb la granera. Doncs això és el que pensa Paula. En el que podria semblar un viatge d'allò més tranquil amb la família, la xiqueta viurà una autèntica aventura seguida de prop pel seu germà Miquel i pel seu fidel gos Trufo. Un món de bruixes, fades i donyets s'obri al davant dels protagonistes i també dels lectors.

A més, la seguretat de tot el poble acaba en mans de Paula i, encara més, també la vida del seu germanet! Ara bé, realment tot és el que sembla ser? A través de la mirada de la xiqueta descobrirem un món on ficció i realitat semblen confondre's, i on aprendrem que no ens podem fiar de les aparences.

L'autora construeix una història bonica i senzilla que, juntament amb unes acolorides il·lustracions càlides i d'allò més vives, farà que els xiquets a partir de 6 anys es puguin divertir i seguir-la amb interès.

MARIA ESTRELLES

Un gripau que fuig de la princesa, un llop especulador que bufa i bufa per tirar cases a terra, el lleó de la *Metro* i una vaca cega que després de passar pel quiròfan ja s'hi veu són alguns personatges de *La seva en vers*, un divertit llibre de poemes que té com a fil conductor els animals. Des de l'aranya fins a la zebra, l'autora ens convida a fer un recorregut per la fauna de tot el món farcit de referències a poemes, cançons i altres elements del nostre imaginari popular.

Aquest llibre, que combina un humor intel·ligent i subtil amb un llenguatge treballat i actual, és, sens dubte, una bona adquisició per a animar els infants a gaudir de la literatura en vers. Cadascun dels trenta-sis animals d'aquesta selva tan original ens ensenyarà una manera excel·lent de combinar poesia i diversió. Esteu avisats, no podreu reprimir un gran somriure quan llegiu aquest original recull de poemes, adreçat a lectors a partir de 10 anys, i descobriu les divertides il·lustracions de Paco Giménez.

SÒNIA REAL

GEMMA ARMENGOL (escriptora) i Òscar Julve (il·lustrador) són els creadors d'«Els Animals del Jardí», una col·lecció de contes extraordinària amb la qualitat de dos professionals en el món de la literatura infantil, dels quals, ben segur, sentirem a parlar.

CARMEN GIL (La Línea de la Concepción, 1962) és mestra i escriptora de llibres per a xiquets. Les seues obres s'han traduït a més d'una desena d'idiomes. A Bromera ha publicat també *El marçà Marçal* i *Ivan, el cavaller valent*.

MARIA DOLORS PELLICER (Oli-va, 1956) és mestra i escriptora. En la seua tasca d'acostar les històries i els poemes als nens i nenes ha publicat a Bromera llibres com *Versos diversos*, *Fil que penja*, *Com una cabra* i *La banda dels superbruts*.

El quadern taronja de Morgana

Pasqual Alapont / Montse Español

Col. «El Club de la Ciència», 7

168 pàg. Bromera, 2009

L'iniici del curs de 6é de primària és el punt de partida d'un quadern personal que Morgana ompli dia a dia amb les experiències, els desitjos, els somnis i els conflictes escolars i familiars quotidians. Aquest títol enceta una nova sèrie dins d'«El Club de la Ciència» per a repassar els continguts del curs, mentre els lectors a partir de 10 anys gaudeixen d'una lectura divertida. L'univers de l'aula, els nous aprenentatges que desafien Morgana, el descobriment del primer amor i les relacions familiars a casa dibuixaran el marc emocional d'un munt de vivències amb què la protagonista donarà fe de l'evolució de la seua història íntima. Així, les pàgines del seu diari són el testimoni dels canvis vertiginosos que els infants experimenten en un món complex en què l'escola és també un actor principal. I és que, alhora que descobreix el seu cos i el món que l'envolta, Morgana pren consciència de la seua pròpia identitat i, empesa per la curiositat irrefrenable d'una infància a les acaballes, es descobrirà a ella mateixa.

SIMÓ COLOMER

PASQUAL ALAPONT (Catarroja, 1963) ha desenvolupat el seu treball a cavall de la literatura i el teatre, on ha fet d'editor, traductor, guionista, dramaturg, actor i director d'escena. És autor de nombroses novel·les de literatura infantil i juvenil de gran èxit.

Malsons

Anne Fine / Jordi Peidró

Traducció de Jesús Cortés

184 pàg. Bromera, 2009

A Melanie només li agraden els llibres, i a l'escola, no necessita la companyia de ningú més. Quan Imogen, una nova alumna, arriba a la classe, el senyor Hooper li encomana que l'acompanye. Prompte Mel s'adona que la nova alumna oculta algun secret. Fa cares estranyes quan toca les cobertes d'alguns llibres i té un comportament sinistre que fa fugir la resta de la gent. Imogen explica a Melanie que té un do, però Mel més aviat pensa que és una mena de maledicció i intentarà ajudar-la de totes les maneres possibles, encara que Imogen no es deixa.

Amb aquesta història adreçada a adolescents de més de 12 anys, la popular escriptora anglesa Anne Fine aconsegueix crear una tensió creixent a partir d'una situació ben quotidiana, com és l'arribada d'una nova alumna a classe. L'acció avança amb la intriga justa per a fer que el lector no perda mai l'interès per la trama. Una història absorbent i una protagonista ben inusual però carismàtica fan d'aquest títol un llibre molt recomanable.

MARIA VILLALBA

ANNE FINE (Leicester, Anglaterra, 1947) és una autora de literatura infantil i juvenil de gran èxit, amb prop de setanta obres publicades. Ha guanyat premis tan importants com la Carnegie Medal i el Withbread, ambdós en dues ocasions, entre altres.

Crònica de Calàbria

Iban L. Llop

Col. «Bromera Poesia», 84

Premi Alfons el Magnànim

104 pàg. Bromera, 2009

Aquest és un llibre de poemes colpidor i emocionant. Una història d'acció que amb la contemplació poètica esdevé més capaç. Els límits estrets de la llibertat i el seu valor creixent, en patir vigilància o amenaça, en són el tema.

Com a crònica descriu, relata, i amb fragments aporta sentit global als bacs humans: l'individu enfrontat a una societat malalta de corrupció i violència. Sense conclusió al remat, puix la vida s'escola malgrat tot, i persisteix. «Seguiran amb el joc, / ser forts, temuts, potents, passejar pels carrers / del seu poble a la nit, quan els veïns s'amaguen / rere els jo no en sé res. Manera ben covarda / de jugar amb la vida.»

La relació vital amb els llibres, les referències personals, l'expressió fresca, la desimboltura de Llop amb variacions mètriques des d'un gruuix decasíl·lab, els apunts sobre la creació tan ben trenats amb el tema principal... són alguns dels valors que li atorguen una consistència i una potència admirables.

EDUARD RAMÍREZ

IBAN L. LLOP (Borriana, 1975) és doctor en filologia i durant anys ha viscut a ciutats d'Itàlia en les quals ha fet classes d'espanyol i de català. La seua poesia, propera i substanciosa, poa de la perspectiva i les vivències conseqüents.

Ma mare / Mon pare / Els meus iaïos

Guido van Genechten

Traducció de Josep Franco

Col. «Llibres de Cartó», 3, 4 i 5

16 pàg. Bromera, 2009

Després dels títols *Animals salvatges* i *Animals de camp* de l'il·lustrador Guido van Genechten, Bromera continua la publicació d'obres d'aquest autor belga amb tres volums adreçats també als primers lectors: *Ma mare*, *Mon pare* i *Els meus iaïos* apareixen en edició de pàgines gruixudes de cartó amb les puntes rodones i text de lletra

l·ligada, com els anteriors, però en un format més gran.

A diferència dels dos bestiaris, que presenten els animals aïllats i que serveixen per a començar a identificar figures i relacionar-les amb el nom, els nous títols contenen tres històries senzilles, protagonitzades per les persones que més a prop sol tenir un infant. Tant *Mon pare* com *Els meus iaïos* mostren una successió d'escenes que el nen viu al llarg del dia amb els seus éssers estimats: en ambdós llibres el pas de les hores –del matí a la vesprada o a la nit–, representat subtilment pel canvi d'il·luminació en les imatges, contribueix a filar la seqüència d'accions.

Ma mare es diferencia dels altres perquè té un argument més elaborat: dona i

fill decideixen jugar a conillets a amagar i que siga el nen qui trobe la mare, ella s'amaga, el xiquet la busca per diversos racons de la casa i, a punt de rendir-se, finalment la recupera, no únicament pels seus esforços. A més dels característics dibuixos de Van Genechten, de colors vius, saturats, i figures perfilades per una línia negra gruixuda, destaca la presència de pestanyes perfectament integrades en la història, ja que apareixen justament on el xiquet busca la mare –rere el sofà i les cortines, a la caixa dels joguets, a les portes de l'armari i de l'escala.

Les il·lustracions de Guido van Genechten són equilibrades, tendres, emotives; l'autor sol enriquir la narració amb detalls gràfics, com la presència de l'ós de peluix en *Mon pare* o de marietes, caragols, aranyes, ratolins i ocells en *Els meus iaïos*. De fet, un joc complementari a la lectura pot ser trobar l'ós o els animalots en cada doble pàgina d'aquests llibres. En *Ma mare*, l'autor crea una història visual paral·lela, sense paraules, entre el gos i el gat, perfectament enllaçada amb la principal, d'amagar-se i trobar-se.

ARANTXA BEA

BORMAC S.L. ARTES GRAFICAS

Pol. Industrial El Plà • Carrer de la Trama, 5 • Apd. 127

Tel.: 96 291 60 30 • Fax: 96 291 63 23

correa@graficabormac.net • diseno@graficabormac.net

www.graficabormac.net • 46870 / ONTINYENT (Valencia)

PREMIS LITERARIS CIUTAT D'ALZIRA 2009

ELS XXI PREMIS LITERARIS CIUTAT D'ALZIRA ES LLIURAREN EL 13 DE NOVEMBRE EN UN CONCORREGUT SOPAR LITERARI. EN TOTAL, 115 ORIGINALS OPTAVEN ALS 82.000 € DE DOTACIÓ

GLOBAL DELS PREMIS, REPARTITS ENTRE LES MODALITATS DE NOVEL·LA, DIVULGACIÓ CIENTÍFICA, ASSAIG, NARRATIVA JUVENIL, NARRATIVA INFANTIL, POESIA I TEATRE.

Els nous guanyadors llüïren orgullosos els seus guardons. Piti Español, Antoni Prats, Joan Pons, Maria Carme Roca, Amador Menéndez, Pep Castellano i Abelard Saragossà posen amb l'alcaldeessa d'Alzira en acabar la gala.

El lliurament dels Ciutat d'Alzira és sempre un punt de trobada per als escriptors. A la foto veiem (d'esquerra a dreta) a Manuel Baixauli, Esperança Camps, Joan Pons, Urbà Lozano, Vicent Borràs, Maria Carme Roca i Xavi Sarrià.

Més de 900 persones van seguir el lliurament de les set estatuïtes.

El menorquí Joan Pons ha rebut el XXI Premi de Novel·la Ciutat d'Alzira (18.000 €) amb *La casa de gel*, la història d'amor incondicional que fa descobrir Simó Vallès –autodenominat «l'home més lleig del món»– l'horrible secret que va obligar el seu pare a construir una casa de gel per a protegir la família. Només quan s'hagen fos les parets d'aquesta casa fictícia, Simó serà capaç de trobar la veritat del seu passat i comprendre el misteri de la turmentada complexitat de l'amor. *Una revolució en miniatura* –un llibre que ens mostra els avenços més recents en nanotecnologia–, d'Amador Menéndez, ha sigut

l'obra guardonada amb el XV Premi Europeu de Divulgació Científica Estudi General (18.000 €). L'XI Premi d'Assaig Mancomunitat de la Ribera Alta (10.000 €) ha correspost a *El valencià de Bernat i Baldoví*, d'Abelard Saragossà, un llibre sobre el model lingüístic que aquest escriptor va elaborar. D'altra banda, el IV Premi de Poesia Ibn Jafadja (6.000 €) ha estat per a Antoni Prats per *La joia*, un poemari sobre l'alegria intensa de viure. Piti Español va recollir el IV Premi de Teatre Ciutat d'Alzira Palanca i Roca (8.000 €) per *Mans quietes!*, una obra ambientada en un centre escolar que fa una divertida crítica a la rigidesa del llenguatge políticament correcte. El XIV Premi Bancaixa de Narrativa Juvenil (18.000 €), l'ha rebut Maria Carme Roca, per *Fantasfryzy*, una novel·la que ret una mena d'homenatge a l'escriptora anglesa Helen Beatrix Potter, mentre que s'ha distingit com a finalista *La violinista de París*, de Joan Pla. Pep Castellano ha guanyat el XIV Premi de Narrativa Infantil Vicent

Silvestre (4.000 €) amb *Bernat, un científic enamorat*, un relat ben divertit amb una xiqueta futbolista, un científic boig i un seguit d'amics.

Entre les 900 persones que van assistir-hi, hi havia nombroses autoritats, com Ricardo Peralta, delegat del Govern a la Comunitat Valenciana, i Ascensió Figueres, presidenta de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua, a més de líders polítics del PSPV, el PP, el Bloc i ERPV, així com representants dels principals sindicats i del moviment Escola Valenciana. No hi van faltar tampoc representants de les entitats patrocinadores: Rosa Sebastià, de la Mancomunitat de Municipis de la Ribera Alta; Josep M. Catalunya, de Bancaixa; Elena Bastidas, alcaldeessa d'Alzira; Josep Gregori, de Bromera; Xavier Paniagua, de la UNED, i Francisco Tomàs, rector de la Universitat de València.

MÉS INFORMACIÓ SOBRE LES OBRES GUANYADORES, EN LA SECCIÓ «PREMIS» DE WWW.BROMERA.COM.
FOTOGRAFIES: BERNAT GUTIÉRREZ.

ARRIBA 'POEMANIA'

UNA GUIA PER A ENCOMANAR EL PLAER DE LLEGIR POESIA.

La Fundació Bromera ha publicat *Poemania, guia pràctica per a fer lectors i lectores de poesia*, de la professora i contacontes Anna Ballester. Aquesta és la segona guia pràctica de foment lector que edita la Fundació –després de *Llegir per a créixer*, de Joan Carles Girbés– amb l'objectiu de proporcionar recursos i estratègies per a incitar pares, mares, docents i altres mediadors a redescobrir el plaer de llegir en valencià. *Poemania* proposa jugar amb les paraules i anima a descobrir el funcionament poètic de la llengua, estimulants el treball en equip i suggerint propostes que ajuden a desenvolupar la imaginació i la capacitat d'expressió. La guia proporciona les claus per a treballar aquest gènere amb xiquets de diferents edats, a més d'una extensa bibliografia i un recull molt útil de recursos a la xarxa.

La Fundació Bromera distribuirà gratuïtament la guia en centres educatius. També es pot sol·licitar a través de l'adreça electrònica: lectura@fundaciobromera.org.

EL NADAL D'ALGAR

UNA SELECCIÓ DE TÍTOLS PER A REGALAR ALS MÉS MENUTS.

DITES I SUGGERIMENTS

«La tolerància és sempre senyal de poder segur; quan se sent en perill, naix sempre la pretensió de ser absolut; naix, així mateix, el dret diví del propi privilegi, la inquisició.»

M. FRISCH

«Que poderosa que és la religió per a persuadir de fets malvats!»

LUCRECI

«La diversitat és la vida, la uniformitat és la mort.»

BENJAMIN CONSTANT

«Tota l'harmonia d'aquest món està feta de discordances.»

SÈNECA

«Tots els homes naixen iguals, però és l'última vegada que ho són.»

ABRAHAM LINCOLN

Algar Editorial ofereix un ventall de suggeriments per a escollir el millor regal de Nadal: un llibre. Els més menuts tenen disponibles diverses col·leccions per a aprendre i divertir-se llegint: «Libros de Cartón», que els acosta la família més directa; «Magic Words», per a aprendre les primeres paraules en anglès, i «Los Animales del Jardín», protagonitzat per la simpàtica Antoñita, sense oblidar l'entranyable *Cuervo*.

Per als que tenen més experiència en la lectura trobem el divertit *¿Mi vecina es una bruja?*, els curiosos extraterrestres de *De la Tierra a Halley*, o un heroi antecessor de Batman: *Jack Piesalados*, de Philip Pullman. A més, «El Club de la Ciencia» estrena la sèrie protagonitzada per Morgana, per a divertir-se i alhora repassar els continguts d'algunes assignatures. «Algar Joven» proposa una aventura exòtica en *El ayudante de Darwin*; un relat que ens acosta el cas de «las trece rosas» en *El llanto de las palomas* i misteriosos episodis de bruixeria en *Las sirenas del alma*. Finalment, *El diario de Ana Frank* és la reconeguda adaptació teatral d'aquest relat colpidor.

NOVETATS A BROMERA.TXT

MATERIALS PER A LES PROVES DE LA JQCV I RECURSOS DOCENTS.

Després de la bona acollida de *Va de bo! Nivell mitjà de valencià (C1)*, el material per a preparar les proves de la Junta Qualificadora

de Coneixements de Valencià per a aquest nivell, l'editorial acaba de publicar el volum per a les proves del nivell elemental. En ambdós casos, es tracta d'un material atractiu, innovador i complet –amb un quadern d'activitats i un CD de recursos sonors que inclou també el solucionari– orientat a facilitar i consolidar de manera efectiva l'aprenentatge de la llengua.

D'altra banda, el portal de recursos educatius digital bromeratxt.com ja està disponible. Aquest web reu-

neix en un sol espai un ampli ventall de material didàctic multimèdia molt útil per al treball a classe i es converteix, a més, en una finestra oberta a les opinions, les propostes i els suggeriments d'altres companys.

Finalment, Bromera posa a disposició del professorat les fitxes d'atenció a la diversitat, un material complementari per als alumnes de cinquè i sisé de Primària que necessiten reforçar els continguts estudiats a classe.

ADOLESCENT EN TEMPS DE FOSCOR

El 28 d'abril de 2010 farà 50 anys que es va obrir la casa d'Anna Frank, una efemèride a propòsit de la qual recuperem un clàssic que no ha caigut mai en l'oblit, però que ara torna a estar d'actualitat amb l'adaptació teatral que acaba de publicar Bromera.

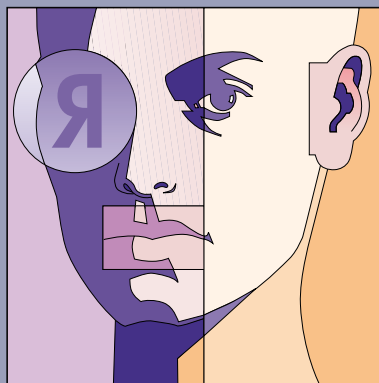
I és que entre l'allau de llibres que parlen de la *Shoah* o Holocaust, *El diari d'Anna Frank* ocupa un lloc especial i preminent. Les cuites, les esperances i els desassossecs d'una adolescent que es veu obligada a viure confinada han esdevingut un dels testimonis més colpidors d'aquella barbàrie. Són molts els factors que ajuden a explicar-se la impressionant repercussió internacional que ha tingut aquest diari, però n'hi ha un d'indiscutible: el fet que un dels episodis més negres de la història recent —temps de fosc, els anomenava Hannah Arendt— estiga narrat amb la prosa senzilla però exacta, inaudita i lluminosa de vegades, d'una adolescent immersa de ple en el seu propi procés de maduresa vital.

Aquest descobriment gradual de les claus de la vida, diguem-ne, adulta, camina de la mà d'una clarivident comprensió del fet que els adults són capaços de fer les bestieses més grans, però també de prendre les resolucions més audaces per a mantenir-se vius en un període on només es podia ser lliure entre quatre parets i d'amagat. Discutir amb la mare, envejar la germana, traure de polleguera la senyora Van Daan o reclamar l'atenció del pare són episodis quotidians en la vida de qualsevol adolescent, però el

Anna Frank ha passat a la història pel seu testimoni commovedor sobre el genocidi jueu.

El retrovisor

MARC BORRÀS

cas és que ací conviuen amb les batesses dels nazis, les aterrades contalles sobre camps d'extermini o les esperançadores notícies de guerra que emeten de nit les ràdios estrangeres.

La importància d'aquest diari va, però, molt més enllà del seu valor testimonial. Conté una veta més important

El matrimoni FRANCES GOODRICH (1890-1984) i ALBERT HACKETT (1900-1995) és el responsable de la versió teatral d'*El diari d'Anna Frank* que va estrenar-se amb gran èxit a Nova York el 1955, deu anys després de la mort de la protagonista en un camp de concentració. Goodrich i Hackett eren actors però, sobretot, guionistes de pel·lícules tan emblemàtiques com *Que bonic és viure!* (Frank Capra, 1946) o *Set núvies per a set germans* (Stanley Donen, 1950). L'obra va acabar adaptant-se al cinema (George Stevens, 1959), amb guió a càrrec també del matrimoni.

i purament filosòfica, si per filosofia entenem l'estranyament del món: la capacitat de demanar-se per què les coses són així i no d'una altra manera. En aquest sentit, a Anna Frank, tanca da inhumanament, li va caldre fer grans descobriments a corre-cuita i sota una pressió inimaginable. Algú retraurà que la veritable filosofia va caminar per una altra banda: l'Adorno i el Horkheimer exiliats a Califòrnia per escriure la *Dialèctica de la Il·lustració*; la Hannah Arendt i els seus *Orígens del totalitarisme* o, fins i tot, Heidegger, que es perdé en el bosc nacionalsocialista mentre buscava una clariana conceptual. Però ja deia Karl Jaspers, un altre filòsof coetani, que «el fet de filosofar original es presenta sobretot en els nois tant com en els malalts mentals», ni que només siga perquè «amb els anys entrem en la presó de les convencions, els fingiments i els punts de vista tradicionals i perdem l'espontaneïtat del nen quan percep que la vida brota».

L'any que ve es compliran cinquanta anys des que va obrir-se al públic aquella *achterhuis* o casa d'enrere que, irònicament, és ara massivament visitada. Un amagatall en l'Amsterdam ocupat on Anna Frank va haver de percebre com la vida brollava al seu voltant, però també la mort. Aquella criatura desperta i intel·ligent que volia ser una actriu a Hollywood va acabar sent famosa, sí, però per altres raons. I és que, com ella mateixa diu en el diari, «mai no se sap ben bé per a què es pot servir en la vida».

EL DIARI D'ANNA FRANK. FRANCES GOODRICH I

ALBERT HACKETT. TRAD. DE SALVADOR BATALLER I

JUAN GARCÍA PUIG. BROMERA, 2009.

EL PUNT.CAT

La informació local a internet

La major part de les coses que necessites estan a prop teu i sovint són les més importants: una farmàcia de torn, el temps, la programació cultural, la informació del teu país, del teu poble, de la teua ciutat. Just el que trobaràs a **www.elpunt.cat**.

El web d'informació local en una xarxa global.

EL PUNT.CAT

Perquè les ciutats són capitals

www.elpunt.cat

Amb la

Cultura

Bancaixa

**Si no és bo per a tu,
no és bo per a nosaltres.**